

MILIEURAMA

VENSTER OP HET VLAAMSE LEEFMILIEU

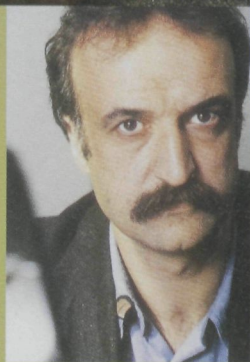
afgifftekantoor
Brussel X
jaargang 20
nummer 1
februari 2000

1

Magazine van
Bond Beter Leefmilieu

Twee kerkenstraat 47
B-1000 BRUSSEL
Tel.: 02/282.17.20
Fax: 02/230.53.89

■ Natte voeten in Vlaanderen	3
Oog in oog met Olivier Deleuze	8
■ Slapeloze nachtvluchten	13
Genoeg gebetonneerd!	22
Kritiek op het Westerschelde-project	30

inhoud

■ Commentaar Zorgen voor morgen	2	■ Achtergrond Auto-weg!	22
■ Dossier Van de regen in de drup	3	■ De Beweging	26
■ Oog in oog Interview met staatssecretaris Deleuze	8	■ In Beweging Het Vlaamse mestlandschap	27
■ Advies Decreet basismobiliteit op tafel	12	■ Internationaal Het water is nooit diep genoeg	30
■ Focus Slapeloze nachtvluchten	13		
■ Politiek Hoop voor toekomstige generaties?	16		
■ Boek	18		
■ Milieuberichten	20		

commentaar

Wat is in Vlaanderen de overeenkomst tussen files en overstromingen? We blijven dweilen met de kraan open: de symptomen worden aangepakt, de ziekte zelf wordt niet genezen.

Nog steeds denken heel wat politici dat het mobiliteitsprobleem kan aangepakt worden met de bouw van nieuwe wegen. Diezelfde politici zijn er ook van overtuigd dat dijken moeten verhoogd worden en rivieren verdiept om nieuwe overstromingen tegen te gaan. In dat geval hoeven immers geen onpopulaire maatregelen genomen te worden

Zorgen voor morgen

om de problemen bij de bron aan te pakken. Dan moeten geen landbouwgronden "opgeofferd" worden als natuurlijke overstromingsgebieden of moet de doorsnee bezoeker van het autosalon niet lastiggevallen worden met nieuwe belastingen op autoverkeer. Dat de files ondertussen langer worden en het water blijft stromen, zijn zorgen voor morgen ...

"We lossen de problemen op als ze zich stellen," is een beruchte en beroemde uitspraak van onze vorige premier. Hopelijk is de nieuwe regering ervan overtuigd dat regeren vooruitzien is, zoals de oude Grieken ons al wisten te vertellen. Maar dan wel verder vooruitzien dan de volgende verkiezingen!

Erik Grietens

COLOFON

MILIEURAMA - VENSTER OP HET VLAAMSE LEEFMILIEU
20ste jaargang
Magazine van Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw

REDACTIE EN ADMINISTRATIE
Bond Beter Leefmilieu
Twekerkenstraat 47 - 1000 Brussel
Tel. 02/282.17.20. - Fax. 02/230.53.89.
email: hostmaster@bblv.be
<http://www.bondbeterleefmilieu.be>

ABONNEMENTEN
80 frank (los nummer),
750 frank (jaarabonnement),
1.500 frank (steunabonnement),
1.500 (abonnement buitenland).
Betaling kan op rekeningnummer 001-1475409-18
van Bond Beter Leefmilieu vzw.

COMBI-ABONNEMENTEN
Lidorganisaties van Bond Beter Leefmilieu kunnen hun leden een uiterst voordelig combi-abonnement van Milieurama aanbieden. Geïnteresseerd? Neem vandaag nog contact op met het BBL-secretariaat.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Danny Jacobs
Twekerkenstraat 47, 1000 Brussel

HOOFDREDACTEUR
Davy Polle Paulus

WERKTEN MEE AAN DIT NUMMER:
Stefaan Claeys, Charles De Buyser, Erik Grietens, Danny Jacobs, Martine Langen, Bea Lootens, Bart Martens, Dirk Serneels, Sandra Van Aerscht, Jo Van Assche, Johan Vandewalle, Jan Vanherk, Set Van Houdt, Dirk Van Regenmortel, Davy Polle Paulus, Johan Niemegeers

FOTO'S
Frans Geys, Luc Verhaegen, BBL-archief

VORMGEVING EN DRUK
VUMpress

COPYRIGHT
Overname van artikels wordt aanbevolen, mits bronvermelding.

ADVERTENTIES
Adverteerders zijn verantwoordelijk voor de inhoud van de opgenomen advertentie.

PAPIER
Milieurama wordt gedrukt op niet-gebleekt kringlooppapier, de kaft is niet-chloorgebleekt.
Gooi deze Milieurama niet zomaar weg! Geef hem door aan vrienden of geïnteresseerden. Volledig uitgelezen? Geef Milieurama dan een plaatsje bij het oud papier!

De IJzervallei kreeg het in de kerstperiode weer zwaar te verduren.

VLAAMS WATERBELEID ZORGT VOOR NATTE VOETEN

Van de regen in de drup

Tekst: Johan Vandewalle

Foto's: Frans Geys

Het wordt ondertussen een bijna jaarlijks terugkerend fenomeen: de overstromingen in Vlaanderen. Tussen kerst en nieuwjaar was het weer zover: dijken braken door, talloze wijken liepen onder water. Net iets meer dan een jaar na de immense overstromingen van september 1998. Was het opnieuw de schuld van uitzonderlijke regenval, zoals in '98 werd geopperd? Volgens het KMI komen neerslaghoeveelheden zoals rond kerstmis gemiddeld om de 10 jaar voor. Wel viel in gans de maand december behoorlijk veel neerslag waardoor de bodem verzadigd was met water.

De bijkomende regen op het einde van de maand was letterlijk de druppel die de emmer deed overlopen.

Terwijl nogal wat slachtoffers de oorzaak van de wateroverlast zoeken in verstopte riolen of te lage dijken, wordt ondertussen duidelijk dat de dieperliggende oorzaken heel wat belangrijker zijn. Zo is Vlaanderen vooreerst gekend voor zijn ruimtelijke wanorde. Terwijl onze steden leeglopen, wordt de groene stadsrand en het verder afgelegen landelijk gebied aan een hoog tempo

verkaveld. Dat gebeurt bovendien zeer onoordeelkundig: nieuwe verkavelingen en bedrijvenzones liggen als confetti verspreid in de omgevende landbouwgebieden. Elk jaar wordt meer dan 5.000 ha open ruimte ingenomen door nieuwe bebouwing. De slechte ruimtelijke ordening is één van de basisproblemen van de jaarlijks terugkerende wateroverlast. Omdat zo'n grote opper-

dossier

Natuurlijke overstromingsgebieden dreigen meer en meer ten onder te gaan aan verdere verkavelingen.

vlakte verhard wordt voor nieuwe wegen, parkings of industrieterreinen kan het water niet meer in de bodem dringen en op een natuurlijke - en trage - manier wegvloeien.

Tot overmaat van ramp werd - en wordt! - maar al te vaak gebouwd in natuurlijke overstromingsgebieden langs de rivieren. Daardoor verliezen heel wat valleigebieden hun waterbergend vermogen en komt er op een te korte tijd te veel water in de rivieren. Dat we op dit punt weinig leren van onze fouten blijkt alvast uit twee recente gewestplanherzieningen (zie kader "Stoot de ezel zich tweemaal aan dezelfde steen!"; nvdr).

Water naar zee, maar te snel

Naast de slechte ruimtelijke ordening zijn er ook nog andere oorzaken voor de overstromingen. De afgelopen decennia werden ontelbare kronkelende beken rechtgetrokken en gebetonneerd, waardoor water opnieuw sneller stroomafwaarts stroomt. Bovendien werd heel wat landbouwgrond en potentiële bouwgrond "beveiligd" door dijken te verplaatsen of nieuwe dijken op te trekken vlak naast de rivier. Nadien moeten die dijken natuurlijk verhoogd en verstevigd worden om het almaar sneller oprukkende water tegen te kunnen houden. Door waterlopen in een strak keurslijf te dringen, loopt het water echter veel sneller naar de benedenlopen. Als het te hard regent, kunnen die waterlopen het volume niet meer slikken en treden ze buiten hun oevers.

Dat effect wordt nog versterkt doordat veel regenwater wordt afgevoerd via de riolering, hoewel dat helemaal niet nodig is. Momenteel bestaat het gros van de rioleringen uit gemengde stelsels, waarbij het regenwater van wegen en daken gezamenlijk met het huishoudelijk afvalwater afgevoerd wordt in één rioleringsbuis. Deze buizen monden in het beste geval uit in een rioolwater-

zuiveringsinstallatie, maar in veel gevallen geven ze uit op een waterloop. Daardoor wordt het regenwater opnieuw veel sneller afgevoerd naar beken en rivieren. Om de hoeveelheid water bij zware regenval te kunnen opvangen worden buizen van grote diameter aangelegd. Toch gebeurt het ongeveer zeven keer per jaar dat de rioleringen het aangevoerde debiet niet kunnen verwerken. Daarom worden er 'overstorten' gebouwd, die ervoor zorgen dat het (vuile) gemengde water samen met alle in de rioleringsbuizen achtergebleven slib bij hevige regenval in de waterlopen overloopt.

Voorkomen is beter dan genezen

Het wordt voor iedereen stilaan duidelijk dat het verhogen van dijken of het aanleggen van nieuwe rioleringen het overstromingsprobleem niet zal oplossen. Om het probleem bij de bron aan te pakken, zijn structurele ingrepen in het watersysteem noodzakelijk. Veel van die oplossingen zullen weliswaar pas op middellange termijn tot concrete resultaten leiden, maar ze bieden wel de garantie dat nieuwe problemen in de toekomst kunnen worden voorkomen en niet doorgeschoven worden naar andere plaatsen.

Vooreerst is er het ruimtelijk beleid. Rivieren en beken moeten opnieuw de ruimte krijgen die ze nodig hebben, met natuurlijke overstromingsgebieden in de valleibedding. Zo is het trouwens eeuwen geweest. Daarom moeten onaangesneden overstromingsgebieden, die volgens het gewestplan een bestemming hebben als woongebied of industrieterrein, omgezet worden naar natuurgebied, landbouwzone of overstromingsgebied. En het spreekt voor zich dat er geen nieuwe woon- en bedrijvzones mogen komen in overstromingsgebieden, wat in Vlaanderen blijkbaar niet vanzelfsprekend is.

Vervolgens moeten overstromingsgebieden ook als dusdanig worden ingericht. Dat zal in veel gevallen betekenen dat dijken verder weg geplaatst moeten worden van de rivier, waardoor opnieuw de vroegere winterbedding ontstaat. Het realiseren van natuurlijke overstromingsgebieden biedt bovendien vaak een belangrijke meerwaarde voor natuur. Een voorbeeld bij uitstek is het "Grensmaasproject" in Belgisch en Nederlands Limburg, waar een van de belangrijkste doelstellingen er juist in bestaat de Maas meer ruimte te geven. De oevers van de Maas zullen verlaagd worden, dijken worden afgegraven en verplaatst, er worden zijarmen uitgegraven naast de hoofdriever, beken en nevengeulen worden opnieuw aangesloten op de Maas, ... Daardoor worden opnieuw overstromingsgebieden naast de rivier gecreëerd. Die overstromingsgebieden zorgen er niet alleen voor dat het overstromingsgevaar in de bewoonde gebieden afneemt, maar zijn ook het startsein voor een bloeiende natuurontwikkeling. Omdat de rivier grind, klei en plantenzaden afzet op de oevers en in de overstromingsgebieden, ontstaat hier letterlijk een vruchtbare voedingsbodem voor de ontwikkeling van natuur. Twee vliegen in één klap!

Kronkelende beken

Bij veel waterlopen werd de bedding rechtgetrokken of zodanig vastgelegd met oeververstevigin-

gen dat ze niet meer natuurlijk meanderen doorheen het landschap. Dat zorgt niet alleen voor een versnelde waterafvoer en natte voeten in stroomafwaarts gelegen gebieden, maar ook voor een verschraling van natuurwaarden en het landschap. Het is dan ook belangrijk om ingebuisde of rechtgetrokken beken in hun oorspronkelijke toestand te herstellen.

Dat gebeurt bijvoorbeeld in de gemeente Zemst. Deze gemeente werkt momenteel aan een Bijzonder Plan van Aanleg voor de 'De Ossenbeemden', een gebied gelegen aan de dorpsrand van Hofstade, één van de zes dorpskernen van Zemst. Volgens het gewestplan is dit gebied bijna volledig een 'woonuitbreidingsgebied'. Dat mag aangesneden worden voor nieuwe woningen, als er in het effectieve woongebied geen ruimte meer voorhanden is. Het stuk van de Ossenbeemden dat aansluit bij de dorpskern, zal worden bebouwd. Op die manier wordt de dorpsrand van Hofstade, nu een rommelige overgangszone, afgewerkt. De rest van het woonuitbreidingsgebied wordt bestemd als landbouw- en natuurgebied. De vroegere loop van de Barebeek wordt hersteld: de beek die nu ingekapseld is in betonnen buizen, wordt opnieuw een kronkelende beek door het landschap. De landbouwgronden die dwars op de Barebeek zijn ingeplant, worden geaccentueerd met de aanplanting van bomenrijen, uitgevoerd met inheemse hoogstamige bomen. De meanderende Barebeekvallei wordt als groen lint ontwikkeld. Het natuurbeheer is gericht op het herstel van de vallei, het behoud van hooilanden en grasweiden, moerases, bomenrijen, ...

Bij het aanleggen van natuurlijke overstromings-

gebieden kunnen gemeenten trouwens rekenen op een flinke financiële steun van de Vlaamse overheid. Sinds vorig jaar kunnen gemeenten die in het kader van hun gemeentelijk natuurontwikkelingsplan (GNOP) een project realiseren waarin natuurlijke wateropvang voorzien wordt, rekenen op een subsidie van het Vlaamse gewest

Liedekerke: Nieuw station gepland in een moeras.

DRINGEND NOOD AAN DECREET INTEGRAAL WATERBEHEER

Na de overstromingen van 1998 beloofde de Vlaamse regering werk te maken van een decreet "integraal waterbeheer". Dat is noodzakelijk omdat de bevoegdheden voor waterbeheer nu sterk versnipperd zijn over allerhande overheden en administraties. Het voorontwerp van decreet dat toen ter advies aan de MiNa-Raad werd voorgelegd voldeed echter nauwelijks aan de behoeften van integratie binnen het waterbeleid. Het werd na de vernietigende kritiek van MiNa-raad en SERV terug naar af gestuurd.

Vlaams minister Dua beloofde ondertussen nog voor de zomer met een minidecreet integraal waterbeheer uit te pakken. Hierin zou vooral de praktische organisatie van het integraal waterbeheer (opstellen waterbeleidsplan en bekkenbeleidsplannen, openbaar onderzoek, wie zetelt in de bekkencomités, ...) geregeld worden. De rest zou later in een volledig decreet gegoten worden.

Eind december bracht de MiNa-Raad alvast advies uit over richtinggevende principes voor integraal waterbeleid. Met dit advies wil de MiNa-Raad nogmaals een schot voor de boeg lossen. In het advies wordt aangegeven op welke elementen het waterbeleid kan en moet geïntegreerd worden en hoe die integratie moet doorwerken binnen de milieu- en ruimtelijke planning. Tenslotte geeft het advies aan hoe dat alles volgens de MiNa-Raad bestuurskundig georganiseerd moet worden. Een degelijk decretaal kader is onontbeerlijk voor de waterbeleidsplanning en voor het afstemmen van andere beleidsvelden op het waterbeleid.

dossier

Ondanks de regelmatig terugkerende overstromingen, blijven Vlamingen hardleers. Blijkbaar is het nog steeds niet voor iedereen duidelijk hoe belangrijk het is om potentiële overstromingsgebieden niet te bebouwen, maar te behouden als natuurlijke bufferzones bij hevige regenval. In twee recente gewestplanwijzigingen zijn opnieuw drie natuurlijke overstromingsgebieden bestemd om te worden volgebouwd!

Bedrijventerrein tussen twee beken

Het eerste voorbeeld vinden we terug in de herziening van het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse. Deze herziening, die door de vorige regering werd opgestart, voorziet in de inkleuring van een bedrijventerrein in de gemeente Ternat. Het gebied waar de nieuwe bedrijventone gepland wordt, noemt zeer toepasselijk "Twee Beken". Het is een terrein dat bestaat uit natte tot zeer natte weilanden en dat gelegen is in een vallei annex overstromingsgebied. Door het ontwikkelen van een bedrijventone, zal het natuurlijk overstromingsgebied verloren gaan en zal de hoeveelheid af te voeren regenwater verhogen. Daardoor zal het overstromingsgevaar in stroomafwaarts gelegen woongebieden toenemen. De nabijgelegen "Nattestraat" dreigt in de toekomst zijn naam waar te zullen maken!

Bovendien is dit gebied volgens het GNOP van Ternat én volgens de biologische waarderingskaart een waardevol gebied met de nodige potenties voor natuurontwikkeling en natuurverbinding richting de moerasvegetatie van de nabijgelegen Nieuwe Molenbeek. Bovendien stelt het voorontwerp gemeentelijk structuurplan dat de vallei gebieden in de gemeente moeten gevrijwaard worden en dat Ternat geen bijkomende regionale bedrijvigheid wil opnemen om het landelijke karakter te vrijwaren ...

Volgende halte: Liedekerke-Moeras

Een tweede voorbeeld in de gewestplanherziening Halle-Vilvoorde is te vinden in de gemeente Liedekerke, gemeente waar gedelegeerd bestuurder van de NMBS Etienne Schoupe burgemeester is. In de gewestplanherziening wordt voorgesteld het bestaande station van Liedekerke te verplaatsen naar de andere kant van de spoorweg, pal in een natuurlijk overstromingsgebied annex moerasgebied. Ook hier

De milieubeweging heeft dan ook ernstige vragen bij de echte redenen voor de opoffering van dit overstromingsgebied aan een prestigeproject waarvan het nut niet duidelijk is.

Ondernemen naast de Molenbeek

Een derde recent voorbeeld vinden we in Ronse. Met de gewestplanherziening van Oudenaarde die vorig jaar werd goedgekeurd, wordt een nieuw regionaal bedrijventerrein van bijna 30 hectare voorzien in de vallei van de Molenbeek.

BEDRIJVEN IN HET WATER, EEN STATION IN HET MOERAS STOOT DE EZEL ZICH TWEEMAAL AAN DEZELFDE STEEN?

dreigt het volbouwen van een vallei gebied het overstromingsgevaar in stroomafwaarts gelegen woonzones te vergroten. Dit vallei gebied staat bij hevige regenval trouwens nu al vaak blank.

Bovendien is ook dit moerasgebied een waardevol natuurgebied, zowel volgens het GNOP van Liedekerke als volgens de biologische waarderingskaart. Volgens de opstellers van het gewestplan is de nieuwe inplantingsplaats noodzakelijk omdat daardoor een betere ruimtelijke relatie ontstaat tussen de gemeente en het station. Het nieuwe station is echter gelegen op amper 100 meter van het huidige stationsgebouw! Een betere ruimtelijke relatie kan dan ook evengoed gerealiseerd worden door een betere inrichting en ontsluiting van het bestaande station voor voetgangers, fietsers, ...

Naast het bedrijventerrein komt de N60, een nieuwe ringweg rond Ronse.

Ook dit is een potentieel overstromingsgebied met een belangrijk waterbergend vermogen. Aangezien het aan de rand van de stad ligt, zal het asfalteren ervan zorgen voor een gevoelige toename van het overstromingsgevaar in de aangrenzende woonwijken van Ronse. Bovendien is het één van de weinige resterende groene gebieden aan de rand van de stad, met aldus heel wat mogelijkheden voor de ontwikkeling van een randstedelijk groengebied. Ook die mogelijkheid dreigt onherroepelijk in het water te vallen ...

Ternat: gebied van de "Twee beken", waar een bedrijventerrein is voorzien.

tot 3 miljoen BEF (tegen 500.000 voor andere GNOP-projecten).

In Duffel tracht men het overstromingsgevaar te beperken.

Gescheiden afvalwaterstelsel

Om er voor te zorgen dat er minder regenwater via de rioleringen in beken en rivieren terecht komt, moet er "ontkoppeld" worden. De oplossing bestaat erin een aparte afvoer te voorzien voor regenwater en één voor afvalwater. De afvalwaterbuis leidt naar de zuiveringsinstallatie waar het water gezuiverd wordt alvorens het geloosd wordt in de waterloop. Bij zware regenval bestaat weliswaar de kans dat de regenwaterbuizen niet in staat zijn het water te verwerken, maar het overlopende regenwater zal dan alvast niet gemengd zijn met het vuile afvalwater.

Nog beter is natuurlijk dat het opgevangen regenwater in de bodem kan infiltreren. Dat kan ondermeer door onder het wegdek een infiltratiebed te voorzien, door bij grote verharde oppervlakten (zoals bijvoorbeeld parkings) gebruik te maken van waterdoorlatende materialen of door de aparte regenwaterbuizen zo kort mogelijk te houden en te laten uitmonden in speciaal daarvoor opgerichte lokale (wijkgebonden) infiltratiegebieden.

Gebruik uw regenwater

Ook als burger sta je niet machteloos en kan je meehelpen om het waterprobleem in Vlaanderen op te lossen. Je kunt er bovendien flink wat drinkwater en geld mee besparen. Een eerste stap is het opvangen regenwater in een regenwaterput en het vervolgens gebruiken. Regenwater is perfect bruikbaar voor de wasmachine, toiletspoel-

ling, het poetsen van de wagen of het besproeien van de tuin. Van het gemiddelde daggebruik van 120 liter water per inwoner gaat er ongeveer 40 liter naar toiletspoeling (ruim 1/3 van het totale dagverbruik), 16 liter naar de wasmachine en 4,5 liter naar schoonmaak en de tuin. Door met regenwater te werken bespaart een gezin ongeveer de helft op het normale drinkwaterverbruik. Bovendien komt al dat regenwater niet in de riolering terecht en loopt er dus minder water naar onze rivieren. Door bij de constructie van een regenwatersysteem een overloop van de regenwaterput te voorzien naar de tuin en het overtollige regenwater te laten infiltreren in de bodem, kan bij hevige regenval het waterprobleem serieus beperkt worden. Uiteraard is het dan wel belangrijk dat een substantieel deel van de gezinnen een regenwaterput installeert, anders blijven het druppels op een hete plaat.

Om de burger een duwtje in de rug te geven hebben heel wat gemeenten een subsidiereglement uitgewerkt voor de plaatsing van regenwaterput. Sinds vorig jaar is bij nieuwbouw of bij grondige verbouwingen een regenopvangsysteem trouwens verplicht. De vorige regering keurde immers een bouwverordening goed die regenwattank van minstens 3000 liter verplicht stelt bij nieuwbouw. Minstens de helft van de dakoppervlakte van het gebouw moet daarop aangesloten worden. Bovendien moet er een pomp geïnstalleerd worden om het regenwater opnieuw te gebruiken.

'HET BESTE ONDER DE ZON'

AEC-SMT-WAGNER EN CO

levert u:

THERMISCHE ENERGIE

Zonneboilers voor warmwater en verwarming met uitgebreide keurings- en testrapporten - ISO9001 norm.

Uw warmte is niet gratis!! Maar wel vlug terug te verdienen. Hoelang?

Dit wordt u gratis uitgerekend.

10 jaar waarborg

FOTOVOLTAÏSCHE ENERGIE

Voor autonoom gebruik als voor nettoevoeging (gridpower).

Solarmodulen met saturnetechnologie.

20 jaar waarborg

REGENWATER SYSTEMEN

Filters-pompsystemen - Kwaliteits regenwatertanken.

Alles uit roestvrij materiaal, geluidsniveau lager dan 50dba.

SENERTEC WKK

Een warmtekrachtkoppeling voor kleine verbruikers voor verwarming en electriciteit met een levensduur van meer dan 80.000 uren.

SUNPIPE

Voor het verlichten van donkere plaatsen met daglicht.

Geen verbruik van energie - eenvoudige installatie - geen onderhoud.

10 jaar waarborg

Uitgebreide documentatie met prijzen.

Schrijf, bel of fax naar:

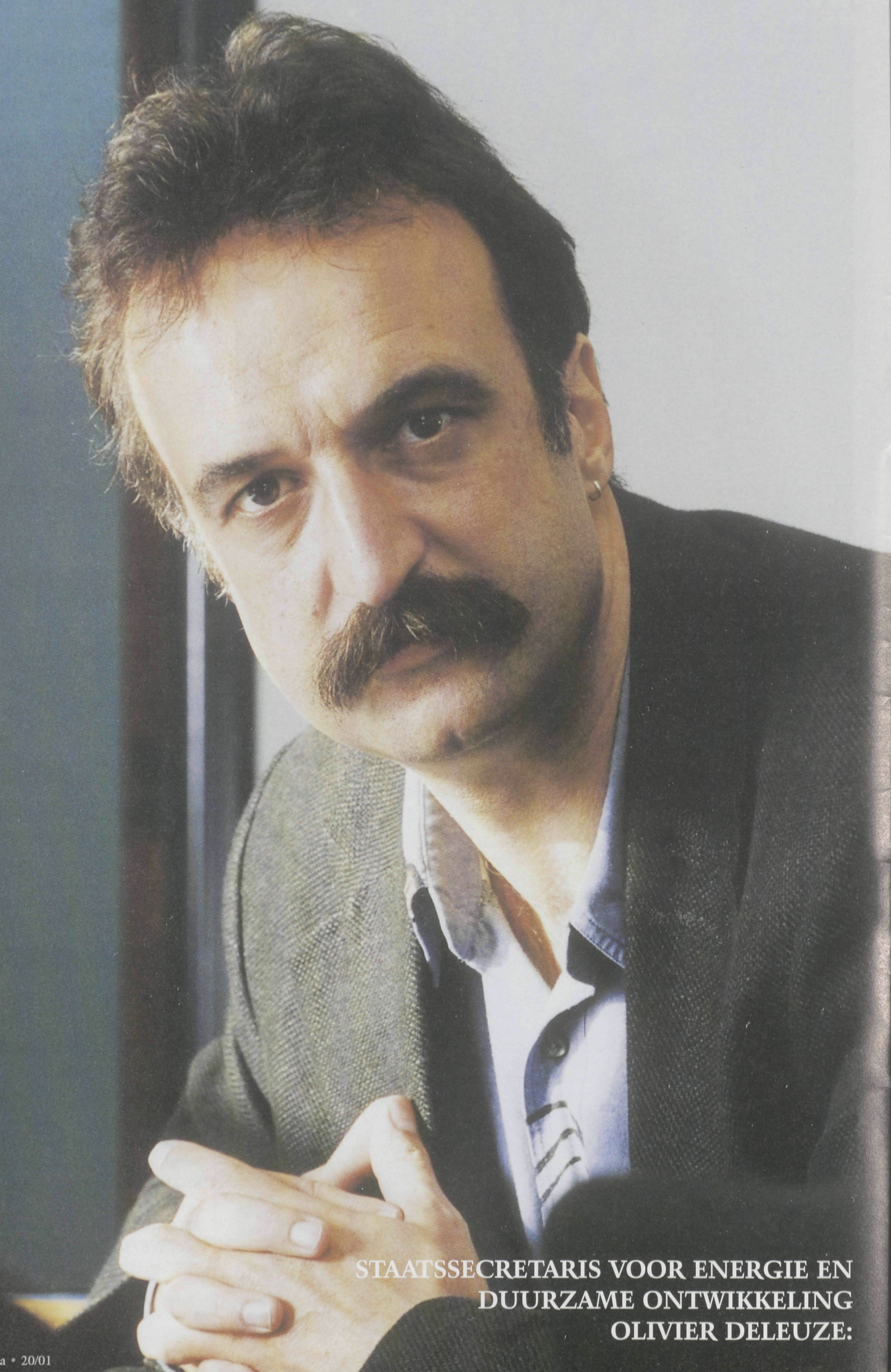
AEC-SMT NV Beerten

Kuringersteenweg 283

3500 HASSELT

Tel. 011/87.16.26 - Fax 011/25.24.29

**DE HOOGSTE KWALITEIT
VOOR DE BESTE PRIJS.**

STAATSSECRETARIS VOOR ENERGIE EN
DUURZAME ONTWIKKELING
OLIVIER DELEUZE:

"Mensen die beweren dat ze **nieuw en perfect** zijn, zijn **gevaarlijk en autoritair**"

Tekst: Davy Polle Paulus

Op de vooravond van de voorstelling van het federaal Voorontwerpplan Duurzame Ontwikkeling (zie pagina's 16 en 17; nvdr) had *Milieurama* een gesprek met staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling Olivier Deleuze (Ecolo). Het belooft een openhartig gesprek te worden ...

Nu u staatssecretaris bent, heeft u toch enige bekendheid verworven bij het brede publiek, maar mensen uit de groene sector kennen u reeds veel langer. Zo bent u ook nog een tijdlang directeur van Greenpeace België geweest.

Inderdaad, en ik moet zeggen dat ik die periode in mijn leven schitterend heb gevonden. Ingewikkelde zaken duiden in vier beelden en vijf woorden: dat was een uitdaging. Het valt niet mee het telkens over pijnlijke zaken te hebben en de boodschap dan toch nog positief over te brengen. De psychologische reactie bij het zoveelste schrijnende dossier, is vaak een reactie van "ik ben dergelijke zaken beu". Het was aan ons om telkens weer een goede, vaak humoristische invalshoek te vinden.

Mijn job bestond er dus in permanent acties te organiseren. En gelukkig boekten we ook regelmatig succes. Ik denk bijvoorbeeld aan de overwinning van Greenpeace rond Antarctica. Dat was misschien niet direct een overwinning van Greenpeace België, maar we zijn er toch maar in geslaagd om Antarctica over een periode van 50 jaar tot natuurreservaat te laten uitroepen. Niemand mag daar boren of ontginnen gedurende de twee generaties.

Ondertussen zitten enkele van uw vroegere medewerkers nog steeds bij Greenpeace. Denk maar aan Martin Bésieux, Eddy Cautelaers ... Is er ondertussen een afstand gegroeid tussen u en hen, of bent u nog steeds een ware Greenpeace-fan?

U zult mij niet horen ontkennen dat ik de mensen van Greenpeace niet goed ken. Het zijn mijn vrienden. Wij spreken elkaar soms wel eens aan over waarmee we bezig zijn, maar in absolute onafhankelijkheid, natuurlijk. Ik ben niet op de hoogte van hun plannen voor 2000 en ik hoef die ook niet te kennen. Wij doen nu twee verschillende jobs.

Anderzijds denk ik ook niet dat zij het nodig hebben om hun stem overdreven te laten gelden tegenover mij, alleen maar om niet te worden verdacht. Greenpeace is een internationale organisatie en werkt samen met alle partijen die het met de standpunten van de organisatie eens zijn. Wat Vlaamse partijen betreft, hadden wij ook veel contacten met de SP toen ik nog bij Greenpeace werkte. Dat is geen geheim.

Ondertussen lijkt het politieke landschap zowel op federaal als op Vlaams niveau wel

geobsedeerd door het begrip 'nieuw elan'. Verhofstadt spreekt haast geen zin meer uit zonder dat daar het woordje 'nieuw' in voorkomt, lijkt het wel. Heeft u het gevoel dat alles dan inderdaad zo anders is in vergelijking met het verleden?

Ik wil zeker niet aan demagogie doen en zeggen "nu is alles nieuw, er zijn geen machtsspelen meer, geen politieke benoemingen". Mensen die beweren dat ze nieuw en perfect zijn, zijn gevaarlijk autoritair. In ieder geval heeft Ecolo nooit aan politieke benoemingen gedaan. De huidige minister van Onderwijs binnen de Franse Gemeenschap, een partijlid, heeft maar liefst 4.500 brieven ontvangen na zijn benoeming. Brieven van leraren of vrienden van leraren, brieven van ministers die leraren kennen. Allen hoopten vast te worden benoemd. Wel, alle 4.500 hebben hetzelfde antwoord gekregen.

Laten we hier in hemelsnaam niet over beginnen, dit is te gek voor woorden. Alles is niet nieuw, dit is nog steeds België! De problemen zijn er. We leven in een land met verschillende culturen, ver-

schillende bevolkingsgroepen, het taalprobleem, ... het bestaat, hé!

Op 20 januari stelt de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling (ICDO) haar voorontwerpplan duurzame ontwikkeling (DO) voor. Wat vindt u van die commissie en hoe ziet u uw eigen rol binnen DO?

Het is niet meer dan normaal dat de administratie het ontwerp van plan naar buiten brengt, dat zorgt voor continuïteit. Naar mijn mening levert ICDO ook goed werk.

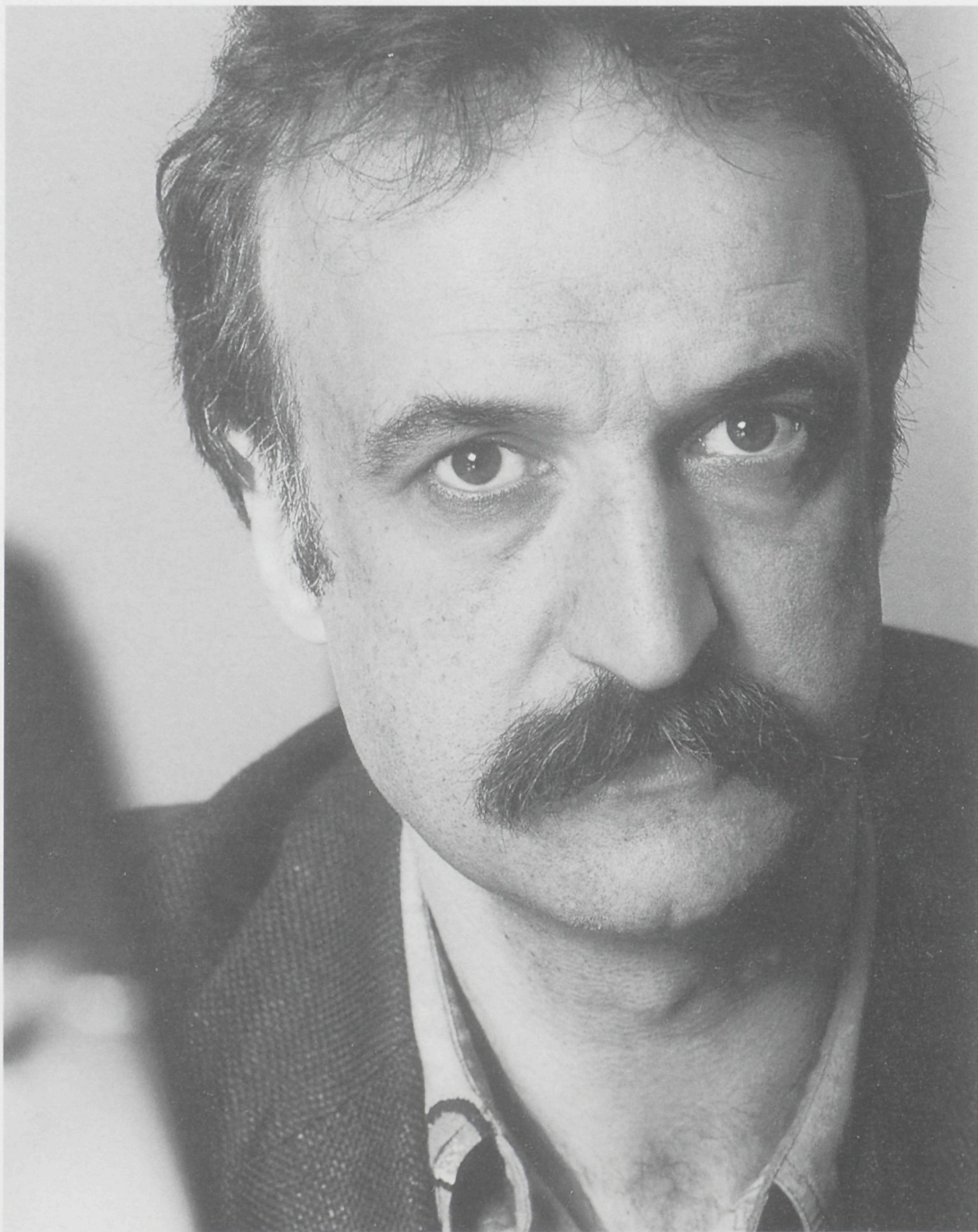
Mijn rol inzake DO is niet alleen aan DO doen in mijn telefoonhokje hier, maar wel alle departementen van de regering aanmoedigen, zodat men er in het beleid rekening mee gaat houden. Natuurlijk is dat alles een werk van lange adem en niet altijd even evident. Wanneer men moet kiezen tussen enerzijds de luchthaven van Zaventem in een moeilijk parket te brengen en anderzijds de nachtrust van alle omwonenden, is dat geen gemakkelijke beslissing. En het is niet aan mij om goede of slechte punten uit te delen. Vanzelfsprekend zal DO makkelijker haar intrede doen in een milieudepartement dan pakweg binnen landsverdediging. En het is te hopen dat we bij de implementatie van DO niet afhankelijk hoeven te zijn van catastrofes.

Op Vlaams niveau beschikt men reeds over de zogenaamde duurzaamheidsambtenaren, net als op gemeentelijk vlak. Zou men in de federale administraties niet eveneens ambtenaren kunnen vrijstellen, zodat dezen de taak van duurzaamheidsambtenaar zouden kunnen opnemen?

Dat bestaat reeds, al weet ik niet of dit al in alle departementen het geval is. In ieder geval werd er een cel 'greening' opgericht, gecoördineerd door de milieuadministratie. Dat is niet het werk van de huidige regering, maar van de vorige. Alles draait in deze cel om de werking van de administraties zelf: papiergebruik, kopieermachines ... Een zeer bekwame cel overigens, met zeer gemotiveerde mensen.

Ondertussen circuleert het Rapport Duurzame Ontwikkeling - de voorloper van het huidige ontwerpplan - reeds enige tijd op de kabinetten en binnen de administraties. Belangrijkste verdienste van dit rapport is dat het zeer treffend duidt welke kansen in het verleden verloren zijn gegaan: ecotaks, financiële instrumenten rond armoede, CO2-reductieplannen, ... Blijkbaar ontbreekt het de regering nog steeds aan een geïntegreerde aanpak.

Ik ben het daarin met u eens. Maar laten we niet vergeten dat er ondertussen toch al zoiets als een productennormenwet bestaat. Enfin, dat is natuurlijk de bevoegdheid van Magda Aelvoet, maar het initiatief tot deze wet werd reeds door de vorige regering genomen, meer bepaald door staatssecretaris Peeters. Jammer genoeg is deze productenwet een lege doos, en is het nu aan ons om die op te vullen. Beleidsbeïnvloeding is overigens nooit de bedoeling van het rapport DO geweest. Dit was geen plan. Het rapport moest enkel een schets geven van de huidige situatie, een aanduiding van waar een land als het onze zich bevindt in het DO-landschap.

Zal de federale regering ook haar advies geven over het voorontwerpplan?

De regering gaat uiteindelijk beslissingen moeten treffen omtrent het plan en levert bijgevolg niet onmiddellijk advies ter zake. Sta me toe even toe te lichten hoe alles zal verlopen. De ICDO levert een ontwerp van plan af, vervolgens komt er een openbare consultatieronde. De verschillende opinies, inclusief die van de Federale Raad Duurzame Ontwikkeling, worden verzameld en amendementen worden geformuleerd. Tenslotte zal de regering beslissen welke amendementen weerhouden worden en welke niet. Of het uiteindelijke plan een goed plan zal zijn, hangt dus in grote mate af van de resultaten van de openbare consultatie.

In het verleden was het vaak zo dat plannen wel werden opgesteld, maar in de uitvoering tekort schoten, doordat er geen middelen voorhanden of vastgelegd waren. Op Vlaams niveau heeft men nu het MiNa-Fonds opgericht, dat moet dienen als financieringsinstrument voor het gehele milieubeleid. Mogen we dit in het kader van DO ook verwachten?

Maar DO gaat niet enkel over milieu! Centraal staat de stelling dat het leven van de komende generaties niet in het gedrang mag worden gebracht door de keuzes die we vandaag maken. In de definitie van duurzame ontwikkeling vinden we dus ook de bevoegdheden van Vandenbroucke (sociale zekerheid), Onkelinckx (werkgelegenheid) en andere ministers terug. Indien men DO kon herleiden tot milieu, zou de begroting ter zake zeer makkelijk zijn. Op federaal vlak is Magda Aelvoet bevoegd voor milieu, dus zou zij in dat geval DO kunnen opnemen in haar eigen departementale begroting.

Even voor alle duidelijkheid. De wet voorziet dat er een nieuw plan komt om de vier jaar. Het is dus geen plan voor tien of meer jaren. In juni van dit jaar moet normaal de goedkeuring volgen van de ministerraad - wat overigens nog een nachtmerrie zal zijn, vrees ik. Eenmaal de goedkeuring wordt gegeven, kunnen we pas gaan werken aan een begroting om het plan om te zetten in beleidsdaden. Pas op, dat is elk jaar opnieuw een waar gevecht in functie van de economische activiteit, het beschikbare kapitaal, de staatsschuld, het aantal werklozen ...

Jammer genoeg zijn we in België niet cultureel bereid om een vierjarenplan uit te werken, met daaraan gekoppeld de directe begroting voor die vier jaren. We slagen er zelfs niet in om de grote lijnen inzake de begroting voor DO voor meer dan een jaar uit te tekenen.

Ook op het vlak van uw andere bevoegdheid, met name Energie, is er de laatste tijd heel wat beweging merkbaar. Even concreet: liberalisering leidt tot lagere energieprijzen. Is dit wel verzoenbaar met rationeel energiegebruik (REG)?

In mijn ogen is dit niet onmiddellijk een contradictie. De uitdaging omtrent REG ligt volgens mij in het versterken en ontwikkelen van nieuwe methodes voor groene stroomcertificaten. Wanneer de prijzen met bijvoorbeeld 20 procent zullen dalen, gaat de consument niet 20 procent meer lampen laten branden. Men kan zich beter

de vraag stellen naar wat de intercommunale voor diezelfde consument kan doen op het vlak van het subsidiëren van spaarlampen, bijvoorbeeld. Wat wordt er ondernomen? Welke diensten worden er aangeboden? Wat zijn de tarieven? Dát zijn de kernvragen binnen REG. En een scheiding tussen wie produceert, wie transporteert en wie distribueert, natuurlijk.

Daar haalt u een hekel dossier aan. De intercommunalen zijn ontzettend bevreesd voor de nakende veranderingen in hun sector. Hoe ziet u de toekomst?

Eerlijk gezegd weet ik ook niet wat er ons allemaal te wachten staat, aangezien we op regeeringsniveau nog geen beslissingen hebben getroffen. Maar vanaf het moment dat de gewesten bevoegd zullen zijn voor REG, moet er zich voor elk gewest één regulator aandienen. Een geliberaliseerde elektriciteitsmarkt is inderdaad alleen maar mogelijk met een sterke regulator. Indien die er niet is, zullen velen ten onder gaan aan wat ik noem het 'Bill Gates-syndroom': een of twee bedrijven veroveren de ganse markt, waarna de prijzen de hoogte in zullen schieten. Electrabel lijdt bijvoorbeeld aan zo'n 'Bill Gates-syndroom'. En zij zijn pas vijfde in het Europese peloton, niet eens de eerste!

Decreet basismobiliteit op tafel

tekst: Dirk Van Regenmortel

Op 27 januari bracht de MiNa-Raad haar advies uit over het ontwerpdecreet tot volledige modernisering van de wetgeving over het bezoldigd personenvervoer over de weg. Tegelijk wenst de Vlaamse regering met dit ontwerp een juridische basis te creëren om een systeem van basismobiliteit in Vlaanderen in te stellen. Het voorontwerp van decreet wil ook een antwoord bieden aan de regionalisering van het mobiliteitsbeleid die zich de laatste decennia heeft doorgezet.

Deze regionalisering heeft tot nog toe onvoldoende doorgewerkt naar een aangepaste Vlaamse regelgeving. Een belangrijk motief voor dit decretaal initiatief was ook de nood aan een juridische basis voor enkele vrij recente trends inzake mobiliteit. Het gaat hier onder meer om vraagafhankelijk openbaar vervoer, collectieve taxidiensten en de verhuur van wagens met bestuurder. Tenslotte wil het decreet een aanzet geven tot een geïntegreerde benadering van de mobiliteitsproblematiek.

teitsraad (Mora) die borg moet staan voor de geïntegreerde benadering.

Basismobiliteit is een mooi begrip. Mobiliteit en zeker communicatie en bereikbaarheid zijn basisbehoeften, die inderdaad eerlijk verdeeld zouden moeten zijn onder alle burgers. Vanuit milieuoogpunt zijn er echter ook minpunten aan basismobiliteit. Het gevaar is reëel dat het voorzien van basismobiliteit in versnipperde woongebieden een extra stimulans zal zijn voor het wonen buiten de kernen. Een dergelijke mobiliteitsaanpak moet dan ook verzoenbaar zijn met het streven naar gedeconcentreerde bundeling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. In het decreet wordt die bezorgdheid echter gedeeld. Zo komt vooral het voorzien in basisbehoeften inzake bus- en taxivervoer aan bod, terwijl langzaam verkeer, trein en deelauto eveneens die mobiliteitszekerheid kunnen garanderen. Het ter discussie voorliggend document voorziet vooral minimale voorwaarden voor de halteafstanden en bedieningsfrequenties van de bussen De Lijn, maar geeft geen zekerheid rond prijzen, comfort en snelheid. In de concrete uitwerking van het systeem van basismobiliteit via de netplannen van De Lijn zal dit aan bod moeten komen.

Recht op mobiliteit

Het voorontwerp van decreet voorziet als sluitstuk van het systeem van basismobiliteit ook een procedure waarbij elke burger zijn minimaal recht op mobiliteit kan afdwingen. Een bewoner kan een klacht indienen bij de Vlaamse Vervoersmaatschappij. Leuk, maar het kan beter indien de Vlaamse Gemeenschap zelf controleert of het net conform de minimumnormen wordt uitgebouwd en bediend.

De mobiliteitsraad (Mora) lijkt op het eerste zicht een ingewikkelde constructie. Een Mora dat de maatschappelijke actoren samenbrengt en adviseert is natuurlijk in se een goed idee. De Mora is echter nu zowel een technisch als een maatschappelijk orgaan. Het is een zeer heterogeen overlegforum waarbij zowel algemeen maatschappelijke organisaties, specifiek betrokken actoren (onder meer de aanbieders van vervoer), deskundigen en ambtenaren (met raadgevende stem) vertegenwoordigd zijn. Een scheiding in een uitgebreid klankbord rond het mobiliteitsbeleid en een beleidsadviserend Mora van onafhankelijke betrokkenen bij het mobiliteitsbeleid zou doorzichtiger zijn.

Na het advies van de MiNa-Raad gaat het ontwerpdecreet terug naar de Vlaamse regering en naar het parlement. Normaal moet nu voor het einde van het jaar een decretaal kader vastliggen voor basismobiliteit in Vlaanderen.

Dat er nood is aan een decreetale basis voor een integraal mobiliteitsbeleid mag duidelijk zijn. De sterke versnippering van dit beleidsdomein maken een geïntegreerde benadering ervan echter extra complex, maar tegelijk ook onvermijdelijk. Om deze moeilijke maar noodzakelijke opdracht adequaat uit te voeren is een brede juridische basis voor het gewenste integraal mobiliteitsbeleid een dwingende vereiste. Dat is niet het geval met dit decreet. Vanuit het Vlaamse beleidsniveau wordt ook een echt mobiliteitsdecreet voorbereid dat onder andere voorziet in een basis voor de mobiliteitsconvenants, de onderbouw van een nieuw infrastructuurbeleid, ... De vraag naar een decretaal kader voor de geïntegreerde aanpak van het mobiliteitsbeleid, analoog aan de decreetale basis voor het milieu- en het ruimtelijke orde-

ningsbeleid, is zeer groot. Het huidige voorontwerpdecreet is beperkter van opzet.

Oud wordt nieuw

Wat doet dit ontwerpdecreet dan wel? Het maakt allereerst komaf met een veelvoud aan verouderde wetgeving. Daarnaast installeert het een systeem van basismobiliteit. Deze basismobiliteit moet men begrijpen als een minimuminstapregeling voor het geregeld (openbaar) vervoer. Verder moderniseert het voorontwerp van decreet de regelgeving met betrekking tot de taxidiensten, vult het lacunes op inzake het bijzonder geregeld vervoer en inzake de verhuur van voertuigen met bestuurder. Tenslotte installeert het voorontwerp van decreet een Vlaamse mobi-

NOG GEEN RUST VOOR OMWONENDEN

Slapeloze Nachtvluchten

Tekst: Johan Niemegeers

Foto's: Frans Geys

Door de activiteiten van de luchtvaartmaatschappijen worden meer dan 350.000 individuen ernstig en langdurig gehinderd.

De recentste ontwikkelingen rond de nachtvluchten blijven iedereen verrassen. Zowel de luchtvaartsector, de vakbonden, de milieugroeperingen, de actiegroepen rond luchthavens als de regeringsleden (behalve Isabelle Durant) kwamen tot tweemaal toe volledig uit de lucht vallen. Voor de enen een donderslag bij heldere hemel. Voor de anderen een schitterend nieuwjaarsgeschenk.

Nadat minister Durant op 31 december een Ministerieel Besluit geschreven had waarbij ze een verbod op nachtvluchten instelde, heeft ze dit op 12 januari, na een bijeenkomst van het kernkabinet, terug ingetrokken. Bond Beter Leefmilieu (BBL) betreurt dit ten eerste aangezien de milieuorganisatie van mening is dat het niet kan dat de luchtvaartmaatschappijen ongestoord activiteiten kunnen uitoefenen waardoor meer dan

350.000 mensen ernstig en langdurig gehinderd worden.

Verbod op nachtvluchten

Federaal minister van Verkeer Isabelle Durant heeft op 31 december 1999 in een Ministerieel Besluit de maximale hoeveelheid lawaai trachten te bepalen dat 's nachts en per seizoen toegelaten

is op de luchthaven van Brussel-Nationaal. Hierin werd een geleidelijke afbouw van de nachtelijke geluidshoeveelheid opgelegd en vanaf 2003 zou er verbod op nachtvluchten tussen 01 uur en 05 uur 's morgens volgen. Ook de geluidshoeveelheid geproduceerd tussen 23 uur en 07 uur 's morgens moest naar beneden.

Haast alle actoren kunnen zich met bijkomende maatregelen verzoenen, indien dit betekent dat de nachtrust van de omwonenden gegarandeerd wordt.

Dit Besluit is nu even plots als het opdook, terug ingetrokken na een vergadering van het kernkabinet. Ondanks de schijnbaar vastberaden houding van Durant heeft zij moeten inbinden onder druk van VLD, luchthavenexploitanten, DHL en vakbonden. Er is wel een werkgroep onder leiding van eerste minister Guy Verhofstadt opgericht, die voorstellen moet uitwerken, rekening houdend met zowel ecologische als economische aspecten. Uiteindelijk moet dit uitmonden in een nieuw Besluit dat de lawaaioverlast van de luchthaven aanpakt.

Recht op rust

Het Besluit van Durant heeft zoals verwacht veel reactie uitgelokt bij alle betrokken partijen. Voor en tegenstanders van het voorstel zijn de laatste weken ruimschoots in de media aan bod gekomen. We moeten evenwel vaststellen dat de meeste actoren het er over eens zijn dat er zich maatregelen opdringen om de nachtrust van de omwonenden te verzekeren. Met betrekking tot deze nachtrust werd er op 26 oktober 1995 met eenparigheid van stemmen in de Kamer van Volksvertegenwoordigers een motie goedgekeurd, waarin onder meer gesteld wordt dat de omwonenden van de luchthaven recht hebben op rust en stilte. Vandaag moeten wij echter vaststellen

dat het in de praktijk brengen van dit recht op stilte dode letter blijft. Steeds meer mensen hebben last van vliegtuiglawaai. De groei van de luchtvaartactiviteiten is hier natuurlijk niet vreemd aan.

DHL: boter op het hoofd

De voornaamste oorzaak van het nachtelijk vliegtuiglawaai boven Zaventem zijn de vluchten van het koerierbedrijf DHL, dat het leeuwendeel van de nachtvluchten voor z'n rekening neemt. DHL profileert zich voornamelijk door just-in-timeleveringen (JIT) van pakjes allerhande. Daarom is het voor het bedrijf belangrijk om niet al te zeer vast te zitten aan strikte vertrek- en aankomsttijden. De nacht is dan ook uiterst geschikt om te kunnen schuiven met vluchten, wat DHL in staat stelt op te stijgen en te landen naar believen. Dat hierdoor duizenden omwonenden uit hun slaap gehouden worden is blijkbaar geen bekommernis, want zo stelt DHL letterlijk: "wij respecteren alle wetten en vliegen met de in België toegelaten vliegtuigtypes".

Dat is nu net wat BBL en alle andere actiegroepen willen veranderd zien. De verschillende bevoegde overheden moeten hun verantwoordelijkheden opnemen en de normeringen en reglementeringen zodanig aanpassen dat ze de lawaaioverlast op een voor iedereen aanvaardbaar niveau terugbrengen.

Wereldwijde taks op kerosine

Dé grote boosdoener voor de grootschalige problemen (lawaai, stank, milieuhinder, ...) die de luchtvaartsector veroorzaakt, is de oneerlijke concurrentiepositie van de luchtvaartsector in vergelijking met andere, milieuvriendelijker vervoersmiddelen. Hierdoor kan de luchtvaartsector veel sneller groeien dan de andere transportmogelijkheden. De luchtvaartindustrie wordt op drievoudige wijze gesubsidieerd: indirect via vrijstelling van taksen op kerosine en op vliegtuig-

De vrijstelling van taksen op vliegtuigtickets is maar een factor in de oneerlijke concurrentiepositie van de luchtvaartsector.

CIJFERGEGEVENS M.B.T. GELUID EN GELUIDSNORMEN

1) metingen in Oostende, Deurne en Zaventem uitgevoerd door BBL (1997)

PLAATS	Piekwaarde	Uur van meting
Oostende	78,8 dB(A)	15:03:42
Deurne	79,2 dB(A)	04:24:59
Meise (Zaventem)	62,7 dB(A)	03:52:13
Haren (Zaventem)	82,4 dB(A)	15:51:56
Zaventem	84,3 dB(A)	20:41:13

2) Normen Brussels Gewest (2000)

Gebieden	Dag	Nacht
Gebied 0	55dB(A)	45 dB(A)
Gebied 1	60 dB(A)	50 dB(A)
Gebied 2	65 dB(A)	55 dB(A)

3) OESO bevindingen

- bij 55-60 veroorzaakt lawaai hinder
- bij 60-65 neemt de hinder aanzienlijk toe
- boven 65 komen verkrampte gedragpatronen voor die symptomatisch zijn voor ernstige door lawaaihinder veroorzaakte schade

4) Normen WHO (1997)

	Binnen	Buiten
Overdag	50 dB(A)	55 dB(A)
Nacht	30 dB(A)	45 dB(A)
Maximumpiekwaarde 's nachts	45 dB(A)	

tickets, door niet te betalen voor de milieuhinder die ze veroorzaakt en via directe subsidies voor de uitbating van de luchthavens. Hierdoor wordt de prijs van het vervoer per vliegtuig kunstmatig laag gehouden. En nochtans is vliegen de meest energieverblindende en meest vervuilende verplaatsingswijze per reizigerskilometer. Wanneer men deze kosten wel zou aanrekenen zou het vervoer per vliegtuig, en zeker voor de korte afstanden, al veel minder aantrekkelijk worden. Het openbaar vervoer, en meer specifiek de HST, is voor deze afstanden een meer dan valabel alternatief.

Hierover is op Europees niveau wel iets aan het bewegen. In december 1999 heeft de Europese Commissie een mededeling verspreid waarin het de noodzaak aangeeft van een fiscale belasting voor de luchtvaartsector. Op Europees niveau is men ervan overtuigd dat de beste instantie om zo'n belasting op te leggen het International Civil Aviation Organisation (ICAO) is. Europa stelt evenwel dat wanneer het ICAO in 2001 er niet toe komt een belasting in te voeren de Europese Unie unilateraal een maatregel zal opleggen. Om druk uit te oefenen op de algemene vergadering van het ICAO in 2001 zal de Europese Commissie haar eigen voorstel begin 2001 publiceren. De Europese Unie ziet voorlopig drie mogelijke fiscale instrumenten: een belasting op vliegtuigtickets, een belasting op de gevlogen afstand en een opstijg- en landingstaks.

Normering ... óók voor de luchtvaart!

Daarnaast moet de luchtvaartsector, zeker gezien haar enorme impact op de sociale en ecologische omgeving, aan strenge normen onderworpen worden. Dit om zowel het milieu als de burgers te beschermen tegen de nadelige uitwassen, waarvan de lawaaihinder misschien wel de kroon spant. Er is dringend nood aan geluidsnormen voor alle luchthavens. Het is immers ook een Europese evolutie dat meer en meer luchthavens beperkingen opgelegd worden wat het aantal nachtvluchten betreft. In Zwitserland is er een vliegverbod op de luchthavens van Zürich en Genève tussen 0u30 en 05u. In Duitsland zijn Berlin-Tegel en München 's nachts gesloten. Op de luchthaven van Amsterdam gelden er zware beperkingen en ook op de Londense luchthavens Heathrow, Stansed en Gatwick wordt het aantal nachtvluchten sterk ingeperkt door een ingewikkeld quotasysteem.

Het Brussels Gewest heeft op 27 mei 1999 een Besluit uitgevaardigd waardoor de luchtvaart vanaf 01 januari 2000 aan geluidsnormen onderworpen is. Ook in Vlaanderen is men momenteel werk aan het maken om geluidsnormen op te stellen waaraan de vliegtuigen moeten voldoen. Op zich zijn dit zeer positieve evoluties, maar het is absoluut noodzakelijk dat de geluidsnormen op elkaar afgestemd worden, zowel op Belgisch als op Europees niveau.

De luchtvaart moet gezien de enorme impact op de sociale en ecologische omgeving, aan strenge normen onderworpen worden.

VOORONTWERP FEDERAAL PLAN INZAKE DUURZAME ONTWIKKELING 2000-2003

Hoop voor toekomstige generaties?

Tekst: Davy Polle Paulus

In februari en maart wordt de bevolking geraadpleegd over een voorontwerp van federaal plan inzake duurzame ontwikkeling (DO). Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling Olivier Deleuze (*zie ook pagina's 8 t.e.m. 11 van dit nummer; nvdr*) mag zich de primeur voor deze volksraadpleging op federaal vlak over een dergelijk geïntegreerd beleidsplan toedichten. Na afloop van deze inspraakronde moet de regering in juni haar plannen inzake DO bekendmaken. Geen sinecure, al leverde de interdepartementale commissie voor duurzame ontwikkeling (ICDO) een mooi ontwerp af. Tenminste, als men DO ziet als het trachten realiseren van het 'meest haalbare onder het haalbare'. Om nu tot een écht duurzaam beleid te komen, zullen er echter nog heel wat aanvullingen in dit plan moeten opgenomen worden. Ook de uwe.

De Verklaring van Rio en Agenda 21 onderstrepen het belang van participatie als essentieel element binnen duurzame ontwikkeling. Als object én subject binnen DO is de burger de aangewezen raadgever inzake voorgestelde maatregelen om uitdrukking te geven aan de verbintenissen die door ons land werden aangegaan op internationaal vlak. Via het openbaar onderzoek krijgt de bevolking de kans om bijkomende informatie aan te brengen, eventuele tegenvoorstellen te formuleren en bezwaren te uiten. Kortom, de rege-

ring spreekt de hoop uit dat een brede maatschappelijke discussie zal leiden tot een beter plan.

FRDO

Naast de raadpleging van de bevolking krijgt ook de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO) de gelegenheid om advies uit te brengen over het voorontwerpplan. Deze raad, bestaande uit vertegenwoordigers van milieuverenigingen, NGO's, verbruikersorganisaties, werkgeversorganisaties, vakbonden en wetenschappers buigt zich als adviesorgaan over diverse thema's inzake DO. Dat de wetgever bijzonder belang hecht aan de adviezen van het FRDO mag blijken uit de wettelijke verplichting om een beleidsbeslissing te motiveren indien deze voorbij gaat aan het advies van de Raad.

Milieu in het Plan

Uitgangspunt voor het voorontwerpplan vormen de internationale doelstellingen en verbintenissen die door België onderschreven zijn in het kader van Agenda 21 en in andere internationale overeenkomsten sinds de Conferentie van Rio. Op basis van deze internationale akkoorden formuleert het voorontwerpplan voor een aantal sleutelthema's strategische doelstellingen op middellange termijn. Bij de opmaak van haar voorontwerp heeft het ICDO inderdaad geopteerd voor een selectie van kernthema's die aansluiten bij elk van de drie dimensies van duurzame ontwikkeling; met name de economische, de sociale en de ecologische dimensie. We geven hier maar enkele voorstellen weer.

Zo wil de interdepartementale commissie tegen 2004 graag een toename in het aantal biologische landbouwbedrijven gerealiseerd zien, zodat deze bedrijven in datzelfde jaar 4 procent van het totale landbouwareaal gaan uitmaken. Dit komt neer op een jaarlijkse toename met 60 procent. Het marktaandeel aan bioproducten zou evenredig moeten stijgen. Een toename met 4 procent tegen 2003 lijkt realistisch voor het ICDO. Ook producten uit eerlijke handel dienen eenzelfde toename te realiseren.

Op het vlak van energieverbruik zouden de gezinnen tegen 2010 7,5 procent minder moeten verbruiken. De overheidsadministratie moet het nóg beter doen door maar liefst 10 procent minder

energie te verbruiken tegen 2004. Daarnaast zou het aandeel hernieuwbare energie tegen 2010 moeten verdubbelen tot 2 procent van het totale verbruik. Voor de productie van hernieuwbare elektriciteit moet er tegen 2004 een extra tariefsteun van 3 procent komen.

Directe democratie

Wanneer de regering in juni dan uiteindelijk haar beleid bekendmaakt en het federale plan inzake DO vastlegt, zal ook onmiddellijk blijken of de directe democratie in een land als België wel degelijk werkt. Al kan het als vingeroefening meer dan tellen, het voorontwerpplan zoals het nu op tafel ligt, geeft immers nog onvoldoende blijk van een geïntegreerde en diepgaande aanpak inzake duurzame ontwikkeling. Daarvoor bestaat het document té zeer uit reeds aangehaalde oplossingen voor problemen, naast oplossingen die de korte termijn niet of nauwelijks overstijgen. Het is nu aan de burger om lacunes in te vullen, oplossingen aan te reiken en ontoereikende maatregelen bij te sturen.

Wanneer Deleuze de door zijn kabinet georganiseerde persconferentie bij de voorstelling van het voorontwerpplan het adagium *"Wij erven de aarde niet van onze ouders, wij krijgen ze in bruikleen van onze kinderen."* meegeeft, legt hij de vinger op de zere plek. Het is nog maar de vraag of onze kinderen ons in toekomst als goede pachters zullen beschouwen. ■

Hoe deelnemen aan het openbaar onderzoek?

Gedurende de termijn van de raadpleging, van 01 februari tot 31 maart, ligt het voorontwerpplan ter inzage in ieder gemeentehuis. Het gemeentebestuur beschikt bovendien over de nodige antwoordformulieren waarvan geïnteresseerde burgers gebruik kunnen maken. Verder ontvangt ook elke openbare bibliotheek, erkend door de Gemeenschap een exemplaar van het plan en enkele antwoordformulieren. Tegelijkertijd is alles ook nog beschikbaar via internet.

De opmerkingen dienen ten laatste op 31 maart 2000 op het secretariaat van het ICDO toe te komen, hetzij via de post (ICDO, p/a Federaal Planbureau, Kunstlaan 47-49, 1000 Brussel), hetzij langs elektronische weg (via het elektronische antwoordformulier dat beschikbaar is op de website van het ICDO: www.icdo.fgov.be).

Wie het voorontwerpplan wil consulteren, kan dit dus op een van de volgende manieren doen:

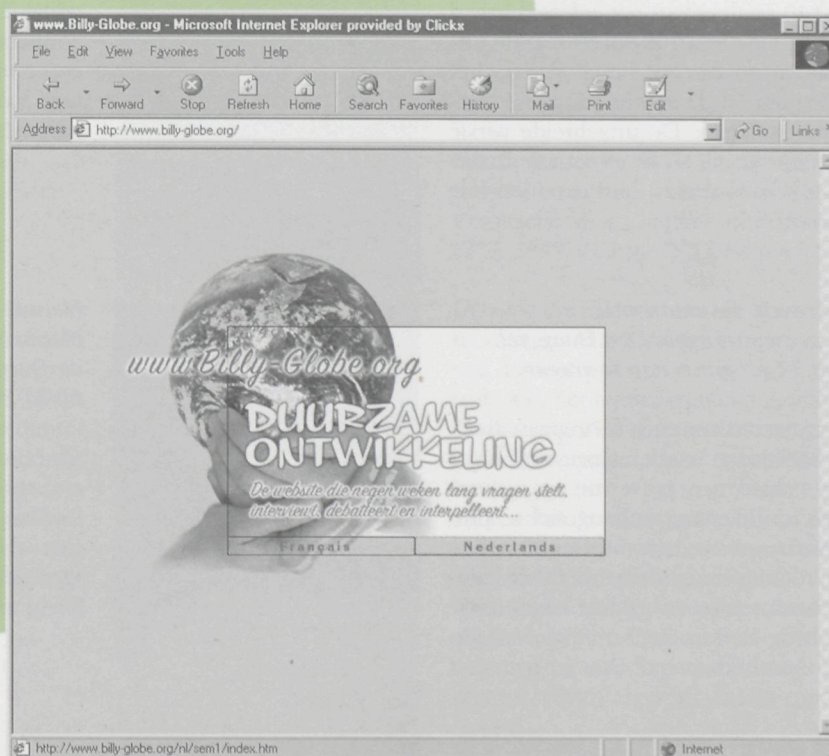
- Op de website van de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling: <http://www.icdo.fgov.be>
- Door schriftelijk een exemplaar aan te vragen bij de **Federale Voorlichtingsdienst, Postbus 3000, 1040 Brussel 4**
- Door het te gaan raadplegen op het **gemeentebestuur** of in de **openbare bibliotheek** vanaf 01 februari tot einddatum.

Billy Globe kent z'n DO!

Vanaf 05 februari tot 31 maart 2000 zal een nieuwe website elke week een tipje van de sluier rond duurzame ontwikkeling oplichten. Op vraag van staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling, Olivier Deleuze (Ecolo), kadert de door NME-Link Brussel en Réseau Idée uitgebroede website in het openbaar onderzoek rond het voorontwerpplan duurzame ontwikkeling.

Negen weken lang krijg je elke vrijdagavond een vraag omtrent het leven en de levensruimte voorgeschoteld. Specialisten en personaliteiten doen vervolgens hun mening uit de doeken en stimuleren het debat. Achtergrondinformatie, praktische tips en nuttige adressen worden op een dienblad aangeboden, gekruid met humoristische voorspellingen onder de vorm van een detectiveverhaal, waarvan Billy Globe en Laura Terra de protagonisten uitmaken.

Surf dus naar <http://www.billy-globe.org> om meer te weten te komen omtrent duurzame en andere ontwikkelingen!

Bestrijdingsmiddelen en milieu, redactie G. de Snoo en E. de Jong, uitgeverij Jan van Arkel, Utrecht, 1999, 182 p., 35 gulden, ISBN 90-6224-431-9, boekhandel.

Onderzoekers aan het Centrum voor Milieukunde van de Universiteit Leiden pogen een transparant overzicht te geven van de feiten over het pesticidengebruik in Nederland, en de gevolgen daarvan voor het milieu. De auteurs komen tegemoet aan de vaagheid en tegenstrijdigheid wat de berichtgeving over pesticiden en milieu kenmerkt. Op grond van wetenschappelijke schattingen wordt de totale milieubelasting van het middelenpakket in kaart gebracht. Welke middelen zijn in Nederland toegelaten, in welke mate worden ze gebruikt en welke variatie bestaat er tussen boeren onderling? Hierop vindt u in dit boek een duidelijk antwoord.

Kwaliteitsindicatoren voor natuur- en milieu-educatie, Aminal, Cel Natuur- en Milieu-educatie & informatie, Brussel, e-mail nme@lin.vlaanderen.be, 1999, 20 p., gratis op te vragen, Koning Albert II-laan 20 bus 8, 1000 Brussel.

Heel wat organisaties zijn bezig met NME, maar rond de kwaliteitsbewaking van NME-processen is er nog wel wat werk aan de winkel. Deze brochure op basis van een beperkte literatuurstudie verduidelijkt alvast enkele indicatoren die van pas komen voor iedereen die NME aanbiedt. Handig zijn de controletabellen voor de kwaliteit van de vormgeving, de kwaliteit van de doelgroepenbetrokkenheid, de kwaliteit van de geboden informatie, de kwaliteit van de toegepaste didactiek, de kwaliteit van projecten en de kwaliteit van producten voor het onderwijs.

Federaal rapport duurzame ontwikkeling: op weg naar duurzame ontwikkeling? uitgebreide en samenvattende versie, Federaal Planbureau, tel. 02/507.73.11, e-mail contact@plan.be, Brussel, 1999, 452 p. (uitgebreid), 23 p. (samengevat), ook op het internet via <http://www.plan.be>

Het openbaar onderzoek omtrent dit rapport dat beslissen-de stappen voorbereid naar meer duurzame ontwikkeling in België is lopend. Het rapport omvat de indicatoren voor duurzame ontwikkeling, een analyse van het federaal beleid met als hoofdthema's het beleid om armoede en sociale uitsluiting te bestrijden, de atmosfeer te beschermen, het mariene milieu te beschermen en de verandering van consumptiepatronen te bewerkstelligen. De uitgebreide versie omvat ook een toekomstverkenning en de rol van de maatschappelijke groepen. De samenvatting hanteert dezelfde indeling als het hoofdrapport.

Preventieprojecten in bedrijven: inventarisatie, Informatiecentrum Milieuvergunningen, Den Haag, tel. 00/31/70/361.05.75, 1999, 79 p., gratis aan te vragen.

De Nederlandse Prisma-projecten voor uitvoering van afval- en emissiepreventie bij bedrijven, worden opgevolgd door nieuwe projecten op het gebied van preventie en aanverwante onderwerpen zoals milieuzorg, milieugerichte productontwikkeling en duurzame bedrijventerreinen. Een schat aan ervaringen werden geïnventariseerd in dit rapport. Per project vindt het geïnteresseerd bedrijf, organisatie of overheid een fiche met de korte omschrijving, contactpersoon en eventueel de beschikbare publicaties over het project.

Boeren in de knel : armoede in land- en tuinbouw, Etienne Van Hecke en Axel Marx, in opdracht van de Koning Boudewijnstichting, Brussel, tel. 02/511.18.40, 1999, 82 p., 90-5130-305-X, gratis op te vragen.

Twee wetenschappers pogen een zicht te krijgen op het agrarisch armoedevraagstuk in Vlaanderen. De vraag werd hen gesteld voor de dioxinecrisis en de cijfermatige analyse heeft voornamelijk betrekking op de jaren 1997 en 1998. Uit het rapport blijkt dat de resultaten van de inkomensanalyse in land- en tuinbouw verontrustend zijn vanuit sociaal oogpunt. Uit de analyse blijkt ook dat er sterke regionale verschillen bestaan.

Op goede voet met de aarde, op eerlijke voet met het zuiden: hoe beperken we onze ecologische voetafdruk?, Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling, Brussel, tel. 02/536.19.40, e-mail vodo@ngonet.be, 1999, 20 p.

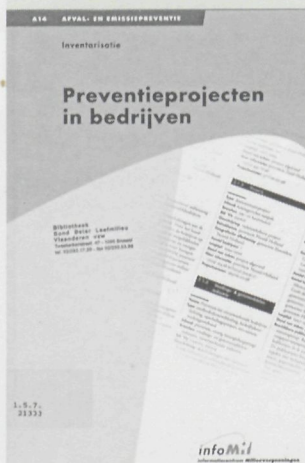
Bewustmakingsbrochure over de gevolgen van onze grote ecologische voetafdruk die de mate van duurzaamheid weergeeft van onze levensstijl. Ons verbruik van energie, onze manier van reizen, onze voedingsgewoonten, ons ruimtebeslag en bosaantasting kunnen op een andere manier om onze voetafdruk te verkleinen. Tips voor wat je zelf kan doen, waar je meer te weten kan komen en wat de overheid doet bij elk item.

Leidraad voor de installatie van zonneboilers, WTCB, Brussel, tel. 02/511.33.14, 1999, 70 p., 668 BEF, reductie voor bouwprofessionelen, te bestellen per fax 02/511.09.00

De technische voorlichting nr 212 is in eerste instantie bedoeld voor mensen met een zekere technische achtergrond. Voor die mensen biedt de handleiding echter een schat aan informatie over een onderwerp dat aan belang wint. Zo is de beschrijving van enkele veel voorkomende zonneboilerconcepten, de technische eisen waaraan de componenten van de zonneboiler moeten voldoen, de montage van zonnecollectoren, en nog veel meer. Met nuttige adressen en subsidie-info.

Natuur- en milieueducatie in de volgende eeuw NME 21, Nationale Commissie voor internationale samenwerking en Duurzame Ontwikkeling NCDO, Amsterdam, tel. 00/31/20/550.35.55, 1998, 10-tal p.

De bundel omvat een verkenning van meningen, ervaringen en wensen onder 19 leden van de NCDO. De organisaties werden geïnterviewd en het gaat zowel om milieuorganisaties als noord-zuidbeweging, consumentenbonden, vrouwenraden als vredesverenigingen. De bundel schetst een beeld van de Nederlandse situatie.

Enquête omtrent de attitude van de Vlaamse bevolking t.a.v. diverse selectieve ophaal- en inzamelingsmethodes van huishoudelijk afval, Anita Claes en Paul Arts, in opdracht van OVAM, Mechelen, 1999, 171 p., 550 BEF, te bestellen per fax 015/20.32.75

Naar de houding en het gedrag van de burger bij het sorteren van de afvalfracties bestemd voor gescheiden inzameling werd in Vlaanderen nog niet eerder gepeild. Aan de hand van een vragenlijst peilde OVAM vooreerst naar de kennis bij de modale Vlaming over de verschillende inzamelingsmethodes. Daarnaast werd ook naar het gebruik gepeild. Ten derde werd dan de attitude ten aanzien van de selectieve inzameling, de tevredenheid over het aanbod, de motieven om te sorteren en het algemeen milieubewustzijn bekeken. De resultaten van deze drie invalshoeken werden met elkaar in relatie gebracht en tevens ruimtelijk en socio-economisch gedifferentieerd. Het vergelijkend onderzoek in binnen- en buitenland krijgt ook een plaatsje in dit rapport.

Formele motivering van bestuurshandelingen, Ingrid Opdebeek, Ann Coolsaet, uitgeverij die Keure, Brugge, 1999, 409 p., ISBN 90-5751-199-1, 3750 BEF, boekhandel. Ook een beknopte gids verkrijgbaar van dezelfde auteurs en uitgever, 53 p., ISBN 90-5751-210-6, 650 BEF, boekhandel.

De wet van 29 juli 1991 over de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen, bracht een substantiële wijziging in het bestuursrecht en de bestuurspraktijk met zich mee. Negen jaar later heeft deze wet geleid tot heel wat procedures voor de rechter, uitvoerige rechtsleer en een aantal omzendbrieven. De uitgebreide versie is omwille van de grondigheid van de studie te beschouwen als een standaardwerk in de materie. Het werk bestaat uit zeven delen waaronder bijvoorbeeld het toepassingsgebied (milieuvergunningen, ruimtelijke ordening,...) en de uitzonderingen, de sancties bij het niet naleven van de wet en de controleorganen.

De beknopte gids wil een praktische leidraad zijn voor ambtenaren en mandatarissen van alle besturen en alle niveaus. Deze gids is ook eerder bedoeld voor niet-juristen die de wet dagelijks moeten toepassen. De nadruk ligt dus vooral op het hoe formuleren van de motivatie in de diverse sectoren. Parlementaire voorbereiding, rechtspraak en rechtsleer vindt je eerder terug in de uitgebreide versie.

Milieurelevante trends in de Nederlandse samenleving, VROM, Publicatiereeks milieustrategie 1999/6, Den Haag, 1999, te bestellen bij Distributiecentrum VROM tel. 00/31/30/600.24.70, e-mail vrom@wdmg.wegener.nl

In opdracht van VROM werd een onderzoek verricht naar trends in economie en maatschappij die van belang kunnen zijn voor het milieubeleid van de komende jaren. Op mondiaal niveau doen zich belangrijke ontwikkelingen voor: internationalisering, technologische ontwikkeling en demografische evolutie. Naast deze trends werd ook gekeken naar trends in de sfeer van levensstijl en voorkeuren, de veranderende rol van de overheden, de arbeidsmarkt e.d. Twee milieurelevante trends worden nader belicht. Er blijkt een ontkoppeling tussen grondstoffengebruik en economische groei, er worden meer duurzame grondstoffen gebruikt en recycling en hergebruik nemen toe. Tevens blijkt er een groeiend aandeel van de dienstensector in de economie.

Hooien in bermen, Informatie- en Kenniscentrum Natuurbeheer IKC-N, tel. 00/31/317/47.48.01, 1999, 16 p.; 7,50 gulden, te bestellen onder code C-21

Inleidende brochure over een goed bermbeheer in Nederland. Er wordt veel geëxperimenteerd in onze lage landen met het beheer van bermen. Maaien met afvoer van maaisel blijkt nog altijd de beste resultaten te hebben. Door de strengere wetgeving in Nederland overwegen de beheerders weer om meer te gaan klepelen. De kosten voor het afvoeren en verwerken van hooi spelen een belangrijke rol bij deze overweging. Het maaisel mag niet verbrand of gestort worden, maar moet gecomposteerd worden, zodat klepelen financieel aantrekkelijker wordt. Maar klepelen betekent het maaisel verdelen over de berm en er ontstaat een hoogproductieve berm zonder bijzondere soorten. En dat is nu net niet de bedoeling. Met nuttige adressen en tips.

ANKONA jaarboek 1998, redactie H. Nieuwborg, Antwerpse Koepel voor Natuurstudie, Antwerpen, tel. 03/259.12.49 bij Dirk Vandenbussche, e-mail natuur@pih.provant.be 1999, 153 p., 400 BEF

Het eerste jaarboek van ANKONA bevat het in kaart brengen van het natuurstudiewerk in de provincie Antwerpen. Zeven hoofdartikels omschrijven bijvoorbeeld de toestand van de steenuil of geven een overzicht van 10 jaar padden-overzetacties in de provincie Antwerpen. Uit het commentariseerd literatuuroverzicht blijkt dat er nog heel wat meer natuuronderzoek gebeurd is in deze provincie. Ook de jaarverslagen van de diverse thematische werkgroepen kan je er terugvinden. Meer info over Ankona kan je vinden op het internet via <http://www.provant.be/milieu/ankona>

Van de grond tot in de mond : 101 pistes voor een kwaliteitsvoeding, coördinatie Pierre Stassart, Vredeseilanden-Coopibo en FUL, verdeeld door uitgeverij EPO, 1999, 142 p., 750 BEF, boekhandel.

De rode draad doorheen dit boek is de zoektocht naar andere vormen van kwaliteitscontrole op onze voeding. Enkele van de tien initiatieven van deze alternatieve kwaliteitscontrole zijn het bevorderen van rechtstreekse contacten tussen producenten en consumenten, het werken met labels of kwaliteitsmerken, het ontwikkelen van bepaalde plattelandsprojecten en de uitbouw van de voedselteams. Het succes van bovenstaande initiatieven is een gevolg van de schending van het vertrouwen van de consument in onze dagdagelijkse voedingskwaliteit. De consument kan dikwijls de oorsprong van een product niet meer achterhalen. Opeenvolgende crisissen in voedselland hebben dit wantrouwen bij sommige consumenten alleen maar doen toenemen. Kwaliteit blijft daarbij niet beperkt tot voedselveiligheid.

WATERZUIVERING GEBUISD!

Sinds haar oprichting in 1990 heeft de NV Aquafin, in navolging van het beleid op Vlaams niveau, voor meer dan 64 miljard BEF aan projecten opgeleverd. Dit resulteerde in de bouw van 60 zuiveringsinstallaties, 813 kilometer collectoren en 925 kilometer prioritaire rioleringen. Daarnaast kreeg Aquafin in 1994 de bijkomende opdracht vroeger gebouwde zuiveringsinfrastructuur over te nemen, te verbeteren en te exploiteren. Omdat deze installaties niet voldeden aan de Vlaamse en Europese normen, voorzag de overheid een extra 10 miljard BEF, zodat zij in 2005 aan alle voorwaarden zouden moeten voldoen. In totaal gaat het hier dus om een gemeenschapsinvestering van om en bij de 75 miljard BEF. Reactie van Europa: gebuisd!

In Vlaanderen stroomt 82 procent van het afvalwater in een riool en is 45 procent van de riolen aangesloten op een zuiveringsstation, zodat ongeveer 35 procent wordt gezuiverd. Hoewel Vlaanderen de laatste jaren wel bezaaid lijkt met waterzuiveringsinstallaties, is Europees commissaris voor het Leefmilieu Margot Wallström opvallend categoriek in haar rapport: "Het Koninkrijk België leeft zijn verplichtingen inzake de behandeling van stedelijk afvalwater niet na." Vooral in het zuiveren van afvalwater van grote agglomeraties - meer dan tienduizend inwoners - schiet men ernstig tekort. Door een slechte of in sommige gevallen zelfs totale afwezigheid van stikstof- en fosforverwijdering,

draagt ons afvalwater bij tot de verdere eutrofiëring van de Noordzee. België is daardoor niet alleen in overtreding met de Europese richtlijnen, maar lapt in een adem ook alle afspraken van de Noordzeeconferenties aan haar laars.

In een reactie beloofde Vlaams minister van Leefmilieu Dua haar antwoord op het rapport van Wallström reeds klaar te hebben. Een reactie, die ten laatste op 04 februari moet overgemaakt zijn aan de Commissie. Volgend op dit tussentijdse antwoord, zal er een juni een plan worden voorgesteld, dat alvast de Vlaamse waterzuiveringsinstallaties versneld moet laten aansluiten bij de Europese normering. Een van de voornaam-

ste doelstellingen van het kabinet is het herbekijken van de beheersovereenkomsten met Aquafin. In toekomst zullen resultaatverbintenissen ervoor moeten zorgen dat de installaties van Aquafin, na de nodige modernisering, op een degelijke wijze uw en mijn afvalwater zuiveren.

De minister waarschuwt er wel voor dat de verhoogde aandacht voor stedelijke zuiveringsinstallaties, investeringen in landelijke gebieden, waar vooral het overdeven mestgebruik voor een slechte waterkwaliteit verantwoordelijk is, niet mag hypothekeren. Kleinschalige, aangepaste waterzuivering zou hier enig soelaas moeten bieden. Minder mest zou natuurlijk ook al helpen ... ■

EUROPEES JONGERENFESTIVAL VOOR HET LEEFMILIEU

Naar aanleiding van de start van het nieuwe millennium in 2001 vindt van 12 tot en met 19 juli 2000 SORT IT plaats in het westen van Engeland. Dit groots opgezette festival, georganiseerd door Western Partnership for Sustainable Development (WPSD) hoopt jongeren uit geheel Europa te verenigen rond leefmilieuthema's.

WPSD mikt vooral op jongeren tussen 15 en 20 jaar om zich in die periode vrij te maken en deel te gaan uitmaken van het kamp. Bedoeling is dat deze jongeren zelf het weekprogramma samenstellen, waarna bezoeken aan relevante locale projecten, dynamische workshops en ruime ontspanningsmogelijkheden het positieve denken moeten gaan aanwakkeren.

SORT IT tracht op deze manier 200 jongeren uit de eigen regio - omgeving Bristol - en 200 jongeren uit diverse Europese landen problemen omtrent de vier thema's - lucht, vuur, water en aarde - te laten verkennen en mogelijke oplossingen te laten aanreiken. Meer informatie omtrent dit project vindt je op de website <http://www.sort-it.org.uk>.

MINA-RAAD BENADRUKT EUROPESE DIMENSIE

Tijdens zijn inauguratietoespraak bij de vernieuwde samenstelling van MiNa-Raad op 20 januari ll., sprak ondervoorzitter Hubert David zich uit voor een opwaardering van het Europese niveau binnen de Raad. Een groot deel van het milieubeleid krijgt immers gestalte op het niveau van de Europese Unie of door middel van door Europese delegaties ondertekende internationale verdragen.

Ondervoorzitter David waarschuwt voor een onderschatting van deze Europese dimensie. Niet alleen resulteert het Europees beleid rechtstreeks in diverse milieunormeringen, het laat zich ook onrechtstreeks gevoelen. Haast alle Europese beleidsvelden impliceren immers keuzes die hoe dan ook een belangrijke invloed kennen op ons milieu. Alleen al het concept van een eengemaakte interne markt - toch hét basisprincipe van de EU -

leidt tot een verschuiving en concentratie van economische activiteiten en doet enorme vestigings- en mobiliteitsbehoeften ontstaan, wat onmiddellijk zijn weerslag heeft op onze ruimtelijke ordening en ons milieu in het algemeen.

Om zich nu voor te bereiden op het Europees voorzitterschap in de tweede helft van 2001, moet België zich ernstig gaan oriënteren op de vijf prioriteiten inzake leefmilieu, die werden voor-

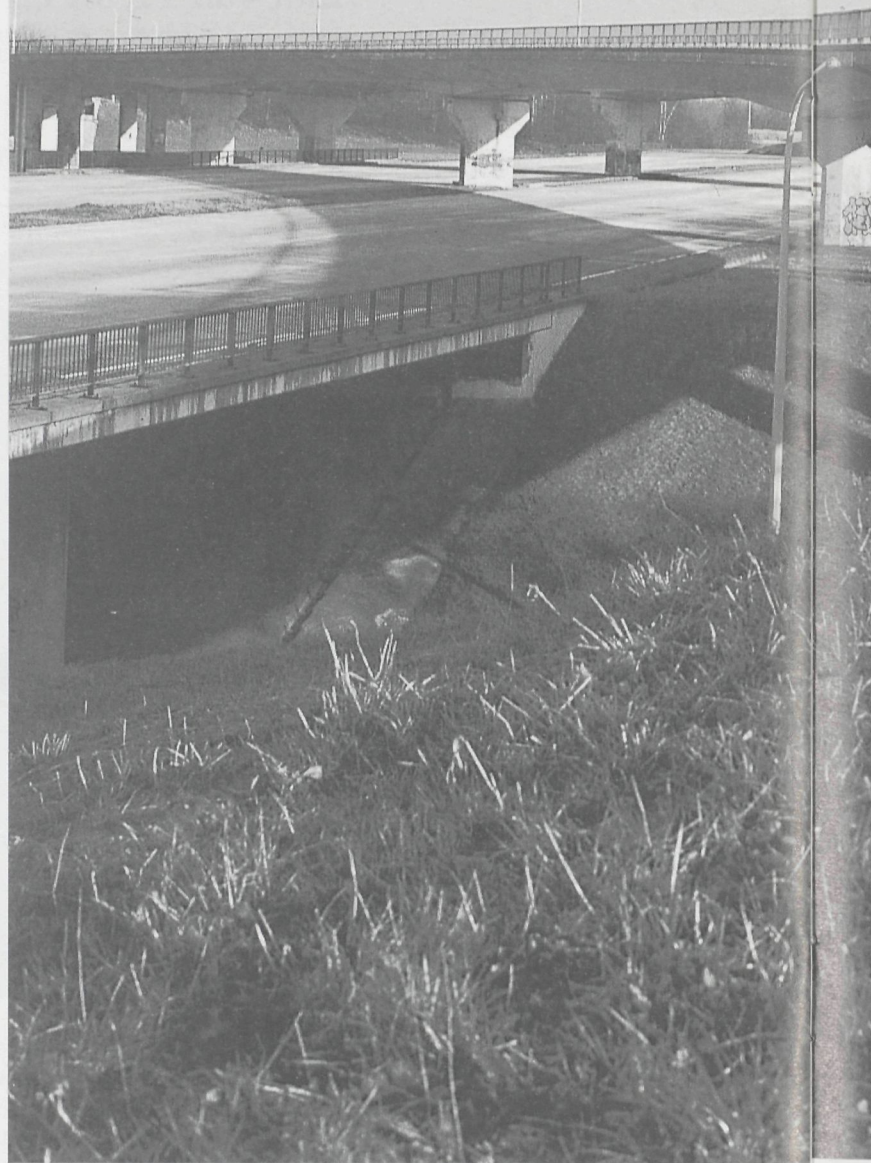
opgesteld door de nieuwe Europees commissaris voor Leefmilieu, Margot Wallström. Met name: klimaat, milieu en gezondheid, voorzorgsbeginsel, waterbeleid, en de territoriale uitbreiding van de Unie. Hubert David pleit er dan ook voor om de werking binnen MiNa rond Europese ontwikkelingen op een hoger niveau te brengen, niet alleen met het oog op het voorzitterschap, maar ook voor de toekomst.

GENOEG WEGEN IN VLAANDEREN?

Auto-weg!

*Tekst: Erik Grietens
Foto's: Frans Geys*

Vlaanderen heeft vandaag, met 65.000 kilometer wegen, het dichtste wegennet van geheel Europa. Met 4,8 km weg per vierkante km scoort ons landgedeelte zelfs beduidend hoger dan "Nederland distributieland" met 2,7 km per vierkante km. Blijkbaar is dat nog niet genoeg. Op Vlaams, provinciaal en gemeentelijk niveau circuleren immers nog steeds heel wat plannen voor nieuwe ring-, ontsluitings- en verbindingswegen. Als we alle op stapel staande projecten op een rijtje zetten, blijkt het wel degelijk om miljarden aan investeringen te gaan. Zo liggen plannen op tafel voor verschillende gemeentelijke omleidings- en ontsluitingswegen, voor het aanleggen van extra rijstroken op de Ring rond Brussel, voor nieuwe ontsluitingswegen naar Zaventem, ...

Het nieuwe "Platform tegen de uitbreiding van het wegennet" gaat niet akkoord met de aanleg van almaar nieuwe wegen. Volgens het platform, dat bestaat uit een dertigtal milieuverenigingen en actiegroepen, zijn nieuwe wegen geen oplossing voor het mobiliteitsprobleem, wel integendeel. Nieuwe wegen trekken immers nieuw autoverkeer aan en zorgen dan ook voor meer verkeersonveiligheid en meer luchtverontreiniging. Zo is het autoverkeer voor zowat 20 procent verantwoordelijk voor de dreigende klimaatwijziging. Daarnaast zorgt het autoverkeer voor de uitstoot van kankerverwekkende stoffen zoals benzeen en fijn stof. Volgens een recent onderzoek van de wereldgezondheidsorganisatie maakt

fijn stof in uitlaatgassen zelfs meer slachtoffers dan verkeersongevallen! Bovendien gaat één derde van de milieuklachten van de Vlaamse bevolking over geluidshinder, waarvan het verkeer de voornaamste bron is. En dan hebben we het nog niet gehad over zure regen of de versnippering van open ruimte die het voortbestaan van verschillende planten- en diersoorten bedreigt. De huidige verkeerstrends - een stijging van meer dan 2 procent per jaar - wakkeren al deze problemen nog verder aan. Tenslotte trekt elke nieuwe weg nieuw verkeer aan. En binnen de kortste keren zit ook de nieuwe weg potdicht of heeft het probleem zich gewoon enkele kilometers verder verplaatst. Daarvan is Vlaanderen ongetwijfeld

Beton in ons landschap.
Het nutteloze bruggen-
complex in Machelen.

dit platform dat er eindelijk werk gemaakt wordt van een krachtig, sturend en verkeersterugdringend mobiliteitsbeleid waarin de kwaliteit van het leven, het milieu en de gezondheid voorop gesteld worden. Essentieel is dat voorrang wordt verleend aan het openbaar vervoer. Zeker het uitbouwen van voorstedelijke openbare vervoersnetwerken en park-and-ridesystemen rond de steden zouden het autoverkeer sterk kunnen terugdringen. Tegelijkertijd moeten maatregelen het autoverkeer in de toekomst ontmoedigen. Dat kan bijvoorbeeld door autogebruik duurder te maken (rekeningrijden, verhogen van accijnzen), een CO₂-taks in te voeren, fiscale voordelen op bedrijfswagens en woonwerkverkeer af te schaffen, carpoolen en autodelen te stimuleren, ... Met dit soort maatregelen wordt het mobiliteitsprobleem bij de wortel aangepakt. Nieuwe wegen daarentegen zorgen enkel voor een tijdelijke symptomenbestrijding.

Vijf nieuwe wegen op de korrel

Het platform neemt zich voor om een inventaris uit te werken van alle geplande nieuwe wegen in Vlaanderen. Op die manier tracht men de krachten te bundelen en met een sterk dossier voor de dag te komen om de bouw van nieuwe en nutteloze wegen af te stoppen. Op een geslaagde persconferentie begin januari werd door het platform alvast geprotesteerd tegen vijf nieuwe wegen, één per provincie. We zetten ze even op een rij.

Een eerste dossier is de mogelijke sluiting van de kleine Ring rond Antwerpen. Zoals reeds werd aangehaald fungeert minister Stevaert als groot pleitbezorger van deze ringweg rond Antwerpen. De sluiting van de kleine Ring zou er volgens Stevaert immers voor zorgen dat de mobiliteitsproblemen rond Antwerpen opgelost worden. De milieubeweging gaat hier hoegenaamd niet mee akkoord. Vooreerst bedreigt deze sluiting zeer waardevolle en Europees beschermde natuurgebieden, onder andere Blokkersdijk. Bovendien zal de miljarden verslindende sluiting op termijn heel wat extra autoverkeer aantrekken waardoor we in een vicieuze cirkel terechtkomen.

In Oost-Vlaanderen bestaan er plannen om de N60 (Gent – Oudenaarde) door te trekken via Ronse naar Wallonië. Omdat het oorspronkelijke tracé op het gewestplan dwars door de stad Ronse loopt, werd vorig jaar met de herziening van het gewestplan een nieuw traject goedgekeurd, verder weg van het centrum. Een fundamentele discussie over de noodzaak van de doortrekking werd echter nooit gevoerd. Nochtans kunnen heel wat bedenkingen geplaatst worden bij het nut van deze omleidingsweg rond Ronse. Zo blijkt uit verkeerstellingen dat de huidige tweebaansweg voldoende is om het aanwezige verkeer op te vangen. Bovendien blijkt het grootste deel van dit verkeer te bestaan uit woonwerk- en woon-schoolverkeer; verkeer dat sowieso in het centrum moet zijn. De indruk wordt dan ook gewekt dat de doortrekking van de N60 te maken heeft met de ontwikkeling van een nieuwe industriezone ten zuiden van Ronse. Tenslotte bestaat het gevaar dat de N60 een alternatieve noord-zuidroute wordt voor het verkeer naar Frankrijk en ►

Het "Platform tegen de uitbreiding van het wegnennet" werd tot nu toe ondertekend door een dertigtal verenigingen. Er komen nog regelmatig nieuwe verenigingen bij! ALR (Actiegroep Leefmilieu Rupelstreek), ANIMO (Aandacht voor Natuur in Maasmechelen en omgeving), Autopia, Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, Bond van Trein- Tram- en Busgebruikers, De Torenavalk, De Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud, De Wielewaal, De Wielewaal Afdeling Geraardsbergen, Elcker-Ik Antwerpen, Fietzersbond Afdeling Antwerpen, GALM (Groot Asse Leefmilieu), Groen vzw, Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming (JNM), JNM Markvallei, JNM Waasland, Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedenschoon vzw, Leefmilieu-Natuurreserveaten Borgloon, Milieu-Organisatie-Lennik (M.O.L.), Natuurbeschermingsactie Limburg, Natuur en Landschap Meetjesland vzw, Natuurreserveaten vzw, Natuurreserveaten Oost-Vlaanderen, Natuurreserveaten Boven-Nete, Natuurreserveaten Dendermonde, Natuurreserveaten Malle, Natuurreserveaten Oost-Brabant, Schoten Winkelstad, Stichting Omer Watez, 't Uilekot, Werkgroep Natuurreserveaten Linkeroever-Waasland, Werkgroep Wildgroei, Zenne en Zoniën, Zuidwest-vlaamse Natuur- en Milieukoepel.

Platform tegen de uitbreiding van het wegnennet p/a Elcker-Ik, Breughelstraat 31/33, 2018 Antwerpen, tel. 03/218.65.60, fax 03/281.02.45

een duidelijk bewijs. Het dichte en fijnmazige infrastructuurnetwerk heeft blijkbaar niet tot gevolg dat alle centra vlot bereikbaar zijn met de wagen. In het geval van de sluiting van de kleine Ring rond Antwerpen - het meest prioritaire project voor minister Stevaert - zal volgens de ingenieurs het nieuwe stuk ringweg slechts 8 jaar filevrij zijn.

Eisen aan het beleid

Het platform eist dat de Vlaamse overheid alle plannen voor nieuwe wegeninfrastructuur opbergt, tenzij deze echt noodzakelijk zijn voor de verkeersveiligheid of -leefbaarheid. Verder wil

*Weg door waardevol
landschap. Moet dit
stuk kostbare natuur
straks wijken voor een
verdere economische
(wild)groei?*

aldus als ontdubbelingsweg voor de E19 zal fungeren. Daardoor zou het (zwaar) verkeer op deze expresweg sterk toenemen, terwijl de leefbaarheid evenredig zal afnemen.

In de Zennevallei in Brabant bestaan reeds lang plannen om de A8 en de E19 met elkaar te verbinden. Daarvoor bestaan er twee plannen. Vooreerst kan de zuidelijke ringweg rond Halle (N203a) doorgetrokken worden naar de Ring rond Brussel. Een andere mogelijkheid is een nieuwe verbinding in Waals-Brabant ter hoogte van Ittre en Rebecq, dwars door een waardevol open landschap. De milieubeweging gaat met

geen van beide verbindingen akkoord. Binnen de kortste keren zullen deze "missing links" gebruikt worden als nieuwe sluipwegen en kunnen ze toegevoegd worden aan het lijstje met filewegen!

Een vierde autoweg waartegen geprotesteerd werd, is de N37 tussen Roeselare en Ieper. Sinds jaren pleit een sterke lobby van industriëlen en lokale politici voor een nieuwe verbindingsweg tussen Roeselare en Ieper, via de oude spoorwegbedding. Deze nieuwe weg is echter volstrekt overbodig. Er bestaan immers reeds vijf verbindingswegen tussen Roeselare en Ieper, niemand zit te wachten op een zesde. Bovendien is de oude spoorwegbedding een waardevol groen lint doorheen een open landschap. Wij vragen dan ook dat dit waardevol stukje natuur bewaard blijft voor de toekomst. Het provinciebestuur mag deze nieuwe verbindingsweg niet opnemen in haar planning.

Een laatste dossier is de A24 (of N74), een weg die in Limburg al jaren de gemoederen verhit. Oorspronkelijk moest dit een noord-zuidverbinding worden tussen Eindhoven en Hoi, nadien werd het tracé beperkt van de Nederlandse grens tot de E313 in Houthalen. Ondertussen is een groot deel helaas reeds gerealiseerd: van de Nederlandse grens tot Hechtel. Het laatste deel van Hechtel tot de aansluiting met de E313 in Houthalen wacht nog op uitvoering. Dit deel zal echter een waardevol open gebied versnipperen, met name de vallei van de Mangelbeek. Bovendien is helemaal niet duidelijk wat het nut is van de omleiding. De bestaande weg bestaat reeds uit vier baanvakken en kan mits herinrichting een vlotte en veilige verbinding vormen met de autosnelweg.

Met de persconferentie boekte het "Platform tegen de uitbreiding van het wegnnet" alvast één zeer concreet resultaat. Na de persconferentie liet Vlaams minister Dirk Van Mechelen, bevoegd voor ruimtelijke ordening, verstaan dat het sluitstuk van de A24 er niet kan komen. Het tracé van dit laatste stuk is immers niet opgenomen in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Hopelijk wordt ook voor de andere dossiers binnenkort een gelijkaardige beslissing genomen ...

Actiekamp WILDGROEI tegen nieuwe infrastructuurwerken

Van 06 tot 12 maart 2000 vindt er in het Antwerpse opnieuw een actiekamp van de "Werkgroep Wildgroei" plaats tegen de vele nieuwe infrastructuurprojecten die momenteel in voorbereiding of in uitvoering zijn. Wildgroei, een onafhankelijke werkgroep ontstaan uit JNM, voerde de voorbije zomer actie tegen het Deurganckdok in Doel. Via directe geweldloze acties wil de actiegroep op de schadelijke gevolgen van dergelijke projecten wijzen.

Sinds een aantal jaar is het taboe op nieuwe infrastructuurwerken doorbroken. Niet alleen in België, maar in heel Europa worden opnieuw landingsbanen verlengd, havens uitgebreid, snelwegen aangelegd, HST-lijnen doorgetrokken en nieuwe industriezones neergepoot. Kostbare natuur, open ruimte en zelfs hele dorpen moeten hiervoor wijken. Volgens Wildgroei wordt deze nieuwe infrastructuur echter niet aangelegd omdat sommige gebieden slecht bereikbaar zijn, maar wel om verdere economische (wild)groei (?) mogelijk te maken. Voor Wildgroei is de bedrijfswereeld de grote motor achter deze projecten. Zij zien immers hun winstcijfers stijgen, terwijl de gemeenschap met natuurvernieling, lawaaihinder, astma, verkeersongevallen en andere rotzooi blijft zitten. Wildgroei vindt dan ook dat het hoog tijd wordt dat het economische groeiprincipe in vraag gesteld wordt. Want volgens Wildgroei zullen enkel technologische maatregelen al de schadelijke gevolgen van deze infrastructuurprojecten niet opvangen. Wildgroei wil met dit actiekamp aantonen dat mens en natuur voorgaan op winst en beton. Met directe geweldloze acties zoals sit-ins of bezettingen wil de werkgroep een tegengewicht vormen voor machtige economische lobby's en niet langer machteloos toezien hoe alles wordt opgeofferd voor deze doldaaiende economie.

Wil je meer informatie of wil je je inschrijven voor dit actiekamp? Eén adres: Wildgroei, p/a Elcker-Ik, Breughelstraat 31/33, 2018 Antwerpen, tel. 03/218.65.60, fax 03/281.02.45 (vragen naar Mich Crols tijdens de kantooruren), e-mail: wildgroei55@hotmail.com.

VERANTWOORD OMGAAN MET AFVAL...

... daar engageren wij ons voor.

*Voor elke afvalsoort biedt Indaver een optimale oplossing. Telkens met een maximale zorg voor het milieu.
Altijd veilig en economisch verantwoord. Daarvoor staat Indaver borg.*

Wij geven meerwaarde aan afval.

*Indaver respecteert de prioriteiten van het Vlaamse afvalbeleid.
Indaver wint waardevolle grondstoffen, energie en afgewerkte producten uit afval.
Bovendien zorgt Indaver voor een veilige verwerking en opslag van afvalstoffen.*

Kwaliteit, knowhow en service zijn onze troeven.

*Indaver volgt de technologische ontwikkelingen op de voet en past steeds de Best Beschikbare Technologie toe.
De knowhow van de medewerkers en de zorg voor kwaliteit garanderen een vlotte dienstverlening.*

We streven naar een duurzame samenwerking.

*Indaver is een betrouwbare partner voor bedrijven en openbare besturen.
Ook op internationaal vlak ontwikkelt Indaver steeds meer activiteiten.*

The logo for Indaver, featuring the word "INDAVER" in a bold, sans-serif font. Above the letters 'I' and 'V' are small green squares. Below the letters 'I' and 'V' are small black squares. The logo is positioned on the right side of the page, above the tagline.

SAMEN PAKKEN WE HET AFVAL AAN

Drie weken lang gratis elektriciteit

Stel: Je kijkt twee uur per dag TV en de rest van de tijd laat je het toestel in stand-by staan. Een veel voorkomend stand-by verbruik van een TV is 10 Watt. Op jaarbasis betekent dit een sluimerend verbruik van maar liefst 80.300 Wh of 80,3 kWh. Voor een Vlaming met een gemiddeld verbruik is dit voldoende om drie weken lang zijn huis van elektriciteit te voorzien ... Tip: de laatste die gaat slapen schakelt de TV uit!

Dit is een voorbeeldtip uit het EcoTeam-Programma dat groepen van ongeveer 9 gezinnen - de EcoTeams - aanmoedigt het huishouden op een milieuvriendelijkere manier te organiseren. Dit doen zij aan de hand van een EcoTeam-Werkboek en onder begeleiding van een EcoTeam-Gids. In 6 bijeenkomsten werken de deelnemers actief rond diverse praktische tips die leiden tot een besparing van water, een vermindering van afval, een milieuvriendelijker koopgedrag, zuiniger verwarmen en een verstandig gebruik van vervoermiddelen.

Om na te gaan of inspanningen (of het uitvoeren van tips) daadwerkelijk iets uithalen, gaan EcoTeamers meten hoeveel afval ze op de stoep zetten, hoeveel leidingwater het huis in en uit stroomt, hoeveel elektriciteit er wordt verbruikt, ...

Uiteraard raakt men extra gemotiveerd als men merkt dat met weinig moeite en zonder verlies aan comfort de verbruikscijfers gaan dalen. Bovendien: minder benzine, minder gas, minder elektriciteit, ... dat laat zich voelen in je portemonnee!

Voor meer informatie over EcoTeams en/of opleidingen voor EcoTeam-Gidsen kan je terecht bij vzw GAP-Vlaanderen, Blijde Inkomststraat 109, 3000 Leuven, tel. 016/23.26.49, fax 016/22.21.31.

Gezocht: Ecoteam-gidsen

EcoTeams staan onder begeleiding van een EcoTeam-Gids, opgeleid door GAP-Vlaanderen. Als 'milieu' bij jou een streepje voor heeft en als je op een enthousiaste manier EcoTeams wil begeleiden, dan kan je de gratis 'Basisopleiding tot EcoTeam-Gids' volgen. Na de basisopleiding kunnen gidsen zich via de facultatieve en eveneens gratis 'Thema-opleidingen' verder verdiepen in de 6 thema's van het EcoTeam-Programma.

Basisopleidingen

19 februari 2000 (Hasselt)
6 mei 2000 (Gent)

Thema-opleidingen (Leuven)

Water	18 maart 2000
Verwarming	25 maart 2000
Elektriciteit	29 april 2000
Afval	13 mei 2000
Vervoer	27 mei 2000
Koopgedrag	16 september 2000

Amfibieën en reptielen in Limburg

Onder impuls van het Limburgse provinciebestuur, maar vooral door de inzet van vele tientallen vrijwilligers van de Herpetologische Werkgroep van de Limburgse Koepel voor Natuurstudie (Likona) verscheen onlangs de verspreidingsatlas "Amfibieën en Reptielen in Limburg". Deze publicatie is een aanrader voor iedereen die in Vlaanderen of Nederland begaan is met herpetofauna of met natuur in het algemeen.

De atlas biedt een overzicht inzake de aanwezigheid van reptielen en amfibieën in de provincie voor de periode 1975-1998. Naast algemene informatie, bevat het boek een beschrijving

van elke soort met bijhorend biotoop en levenswijze. Uit de gegevens blijkt overigens dat Limburg zeer belangrijk is voor het huidige en toekomstige voorkomen van inheemse amfibieën en reptielen in Vlaanderen. Voor sommige soorten zoals de boomkikker, de knoflookpad en de vroedmeesterpad zal de Limburgse situatie bepalend zijn voor hun overleven.

"Amfibieën en Reptielen in Limburg" wordt uitgegeven in een handig formaat en telt 200 bladzijden. Bijna alle soorten worden geïllustreerd aan de hand van foto's van de verschillende levensstadia van de dieren, zodat de atlas ook als determinatiewerk op het

terrein kan gebruikt worden. Je kan deze verspreidingsatlas bestellen door 495 BEF (exclusief 100 BEF verzendingskosten) over te schrijven op rekeningnummer 000-0400447-31 van het Provinciaal Natuurcentrum, Dienst Ontvangsten, Domein Bokrijk, 3600 Genk onder vermelding "Herpetologische atlas".

Bijkomende inlichtingen kan je bekomen op het Likona-secretariaat, Het Groene Huis, Domein Bokrijk, 3600 Genk, tel. 011/26.54.62, fax 011/26.54.55, e-mail: likona@limburg.be, <http://www.limburg.be/likona/>

Oproep groene projecten

Ook in 2000 organiseert de Stichting Leefmilieu vzw haar 'Jeugdactie Natuurbeheer en Landschapszorg', waarbij jongeren worden gestimuleerd en financieel geholpen om in groep de handen uit de mouwen en in de natuur te steken.

Stichting Leefmilieu stelt 1 miljoen BEF ter beschikking van concrete, groene jonge-

renprojecten. Dit bedrag zal na selectie van de inzendingen door een onafhankelijke jury over een zestigtal projecten worden verdeeld. Met het geld kunnen huur of aankoop van werkmateriaal, administratiekosten, verzekeringsgelden, plantgoedaankopen of andere investeringen worden gedeckt.

De actie richt zich tot jonge-

ren tussen 12 en 25 jaar die, op vrijwillige basis, de natuur een handje willen toesteken. Schoolklassen, jeugdbewegingen, jeugdclubs, jeugdleden, jonge leden van natuurverenigingen en actiegroepen of andere jongeren in groepsverband worden vriendelijk uitgenodigd uiterlijk tegen 01 maart 2000 een steunaanvraag bij Stichting Leefmilieu in te dienen.

Het reglement van Jeugdactie 2000 en het officiële deelnemersformulier kunnen worden aangevraagd bij Stichting Leefmilieu vzw/KBC, Kipdorp 11, 2000 Antwerpen, tel. 03/231.64.48, fax 03/232.63.98, e-mail: leefmilieu@village.uu.net

Milieubeweging bepleit **MAP3** volgens spiegelbeeld-principe

tekst: Davy Polle Paulus

Eind januari gaf de Commissie leefmilieu van het Vlaams parlement haar goedkeuring aan het voorstel van decreet waarmee MAP2 in werking wordt gesteld. Het voorstel van decreet wijzigt daarbij het artikel dat de inwerkingtreding van het op het eind van vorige legislatuur goedgekeurd mestdecreet (MAP2) koppelt aan het fiat van Europa voor de in het MAP voorziene vergoedingen. In het Vlaams parlement trachtten Bond Beter Leefmilieu, Natuurreservaten vzw en De Wielewaal de parlementariërs te bewegen voor de uitwerking van een MAP3 dat wel de Europese toets kan doorstaan en in staat is de milieudoelstellingen te halen.

Boerenbond bepleit (kleine) warme sanering

Om het debat wat te stoffen organiseerde de Commissie leefmilieu hoorzittingen waarop milieubeweging, landbouworganisaties en sectororganisaties (veevoedersector, ...) werden uitgenodigd om hun standpunt over het voorstel van decreet uit de doeken te doen. Boerenbond pakte uit met de verrassende voorstel voor een vrijwillige uitstapregeling. Met zo'n 9 miljard BEF overheidssteun moet het volgens Boerenbond mogelijk zijn 10 miljoen kg fosfaat aan mestproductie af te bouwen. Dat is ruim 10 % van de totale mestproductie in Vlaanderen. Zo'n voorstel tot warme sanering was tot voor enkele jaren bij de landbouworganisaties onbespreekbaar. De dioxine- en mesterisis doet nu blijkbaar ook de landbouworganisaties inzien dat het instandhouden van een structurele overcapaciteit in (voornamelijk) de varkenssector niet langer wenselijk is. Ook het Boerenbond-pleidooi voor een terugnameplicht van mestoverschotten door de veevoederindustrie - naar analogie met de terugnameplicht voor producenten van onder meer verpakkingen, papier, bruin- en witgoed in het afvalstoffenbeleid - biedt interessante stof voor een heroriëntering van het mestbeleid.

Geen pingpong met natuur

Minder fraai was het voorstel van Boerenbond om de bemestingsbeperkingen in natuurgebieden gewoonweg uit het mestdecreet te lichten. "De Europese nitraatrichtlijn zegt niets over de bescherming van natuurwaarden", zo stelt Boerenbond. De nitraatrichtlijn kan daarom volgens de organisatie niet langer gebruikt worden om natuuroelstellingen te realiseren. Een stelling die door Kurt Sannen van Natuurreservaten vzw vakkundig onderuit werd gehaald. Sannen wees de Commissie erop dat nitraatrichtlijn wel degelijk ook de bedoeling heeft om "eutrofiëring" tegen te gaan en dus uitdrukkelijk ook gericht is op de bescherming van natuurwaarden. Bovendien stelde Sannen dat de bescherming van natuur tegen overbemesting ook door andere Europese wetgeving (vogel- en habitatrichtlijn) wordt opgelegd. Sannen merkte ook fijntjes op dat juist op vraag van Boerenbond maatregelen ter bescherming van natuurwaarden tegen overbemesting destijds uit het natuurdecreet werden gehaald. Door nu terug verwijzen naar het natuurdecreet voor bemestingsbeperkingen ter bescherming van natuurwaarden speelt men een spelletje pingpong met als mogelijk resultaat dat de bescherming van natuur tegen overbemesting nergens meer zou geregeld worden.

MAP2bis voorkomt juridisch vacuüm

Bart Martens van Bond Beter Leefmilieu maakte de parlementariërs duidelijk dat MAP2 (of MAP2bis) hoe dan ook ontoereikend zal zijn om aan de Europese nitraatrichtlijn tegemoet te komen en de milieudoelstellingen te halen. Martens stelde daarom dat de poging van het parlement om met een voorstel van decreet MAP2 in werking te stellen enkel gezien kan worden als een eerste bescheiden stap in de richting van een mestdecreet dat werkelijk de Vlaamse en internationale milieudoelstellingen kan garanderen en aan de verplichtingen van de Europese nitraatrichtlijn kan voldoen. Door MAP2 snel in werking te doen treden kan dan vermeden worden dat er een juridisch vacuüm zou ontstaan waarbij onduidelijk is welke bepalingen nu juist gelden. De milieubeweging vroeg het parlement wel duidelijk aan te geven hoe men gaat evolueren naar een MAP3.

Naar een spiegelbeeld-MAP

Zo'n MAP3 moet uitgaan van een aanduiding van het gehele Vlaamse grondgebied als kwetsbaar. Dat betekent geenszins dat overal in Vlaanderen de strenge bemestingsnorm van 170 kg stikstof per ha per jaar moet gelden. Volgens de nitraatrichtlijn kunnen in bepaalde gebieden (waar bijvoorbeeld hogere gewasopbrengsten worden gehaald en dus meer meststoffen door de gewassen worden onttrokken) hogere bemestingsnormen worden toegestaan indien daardoor de milieudoelstellingen niet in het gedrang komen. De milieubeweging herhaalde nog eens in het parlement onder welke voorwaarden en in welke gebieden zo'n afwijking verdedigd kan worden en door de milieubeweging mee voor Europa kan worden ondersteund. Het voorstel van de milieubeweging komt neer op het ondertussen wel bekende "spiegelbeeld"-MAP. De bemestingsnormen die nu in MAP2 gelden voor de kwetsbare zones water worden daarbij de algemene regel, terwijl de forfaitaire normen die in MAP2 als algemene norm gelden de uitzondering worden. Deze afwijkende forfaitaire normen moeten dan wel worden aangescherpt, in een veel kleiner gebied worden toegepast en dit onder strikte randvoorwaarden.

Of het parlement uiteindelijk op de suggestie van de milieubeweging in zal gaan en een traject uitstippelt voor de uitwerking van een MAP3, zal blijken uit de bespreking van MAP2bis in het volgende parlement op 24 februari.

12 MILIEUVRIEN

Of hoe **GB** u helpt om...

*...beter te sorteren, ...te doen recycleren,
...te verbruiken zonder verspilling.*

We denken er vaak aan. Natuurlijk is het beter om het afval te scheiden dan om alles in één en dezelfde zak te proppen. Minder energie of verpakkingen verbruiken, betekent minder verspilling. Maar geef toe, we hebben niet altijd tijd - of zin - om net deze kleine inspanning te leveren die, vermenigvuldigd met het aantal gezinnen, juist wel verstrekkende gevolgen zou kunnen hebben...

Ook bij GB hebben we hieraan gedacht. We hebben voor u een aantal tips op een rijtje gezet om een handje te helpen bij uw zorg voor het milieu. Milieuvriendelijke producten, recycleerbare verpakkingen, inzamelingen van batterijen en andere slimme oplossingen. Dit "groene" ommetje tussen de rekken van uw GB zou u het schone leven makkelijker - en soms zelfs goedkoper - moeten maken.

Overloop alvast volgende groene punten...

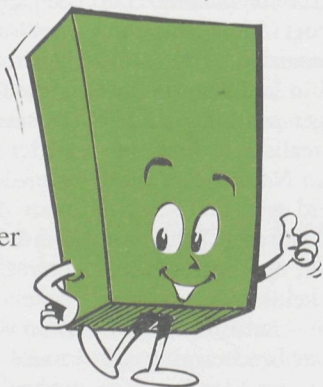

- Vooraleer u inkopen gaat doen...

Vergeet uw hergebruikbare tas of ecobox niet ! Het handige rode plooi krat bezorgt u bij elk hergebruik 3 extra Voordeelpunten. Een nieuwe ecobox kan u ofwel gewoon aankopen of inruilen tegen 169 Voordeelpunten. De hergebruikbare tas koopt u voor 3 BEF en kan u gratis inruilen voor een nieuwe wanneer hij beschadigd of versleten is. Bovendien krijgt u aan de kassa bij elk hergebruik 1 punt op uw Voordeelkaart. Bent u ze vergeten ? De meeste winkels hebben wel een voorraadje kartonnen dozen beschikbaar.

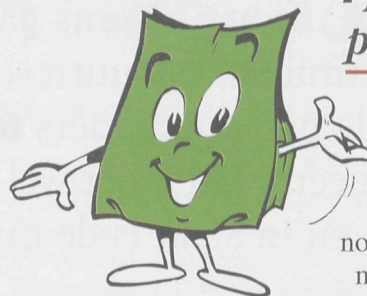
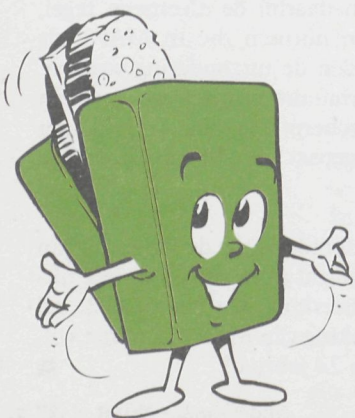
- Grote gezinnen...

Grijp naar de speciale gezinsformaten ! Eén grote verpakking geeft minder afval dan meerdere kleintjes en is nog voordeliger op de koop toe.

- De comeback van de brooddoos

Niets gaat er boven die handige brooddoos voor de boterhammetjes van uw kinderen... of voor uw eigen lunch op kantoor. Telkens bespaart u het milieu de zoveelste dosis vershoud- of aluminiumfolie.

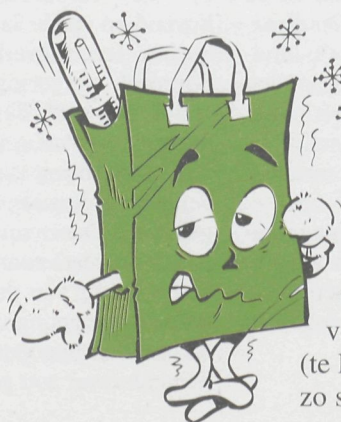
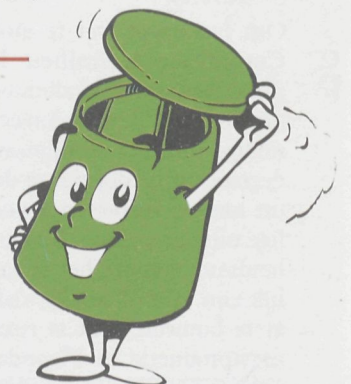

- Kies voor navulbare producten

Waspoeder, wc-blokjes en zelfs babydoekjes : u koopt het product de eerste maal in een vaatje, houdertje of doos en daarna alleen nog maar de (goedkopere !) navullingen.

- Geopende voedingswaren goed bewaren

Verpakkingen die u weer kan sluiten voorkomen dat u uitgedroogde voedingswaren moet weggooien. In de betrokken afdelingen stelt GB gratis "hergebruikdekseltjes" in HDPE ter beschikking waarmee u o.a. uw GB hoeveyoghurt opnieuw kan sluiten.

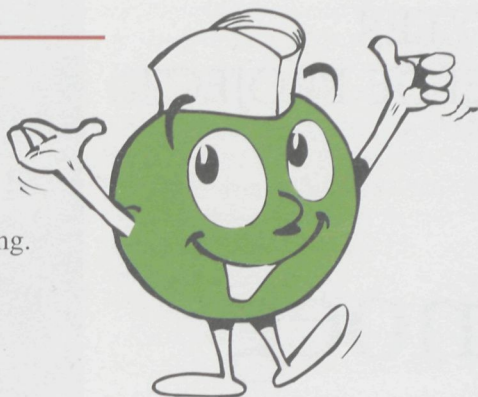
- De juiste temperatuur

Opdat verse voedingswaren niet te snel zouden bederven, is het aangewezen de koudeketen niet te onderbreken. Koop vlees of groente in laatste instantie, vervoer diepvriesproducten in koelzakken (te koop in dezelfde afdeling) en stop dit alles zo snel mogelijk in de diepvriezer.

DELIJKE WENKEN

- Steak met of zonder vlees ?

Vrij van hormonen en groeistimulerende middelen in ieder geval. Kalfs-, rund- en varkensvlees van GB is gewaarborgd "100% natuurlijk". De kweek gebeurt diervriendelijk. Bent u vegetariër? Kom dan een kijkje nemen in de versafdeling. U vindt vast uw gading in het uitgebreide Quorngamma van GB.

- Papier hier !

Waarom niet kiezen voor kringlooppapier ? Dat kan voor sommige soorten toiletpapier en keukenrollen. Bij GB vindt u eveneens ongebleekte koffiefilters en servetten bedrukt met in water oplosbare inkt.

GB INFORMEERT U :

BETER

VOORKOMEN...

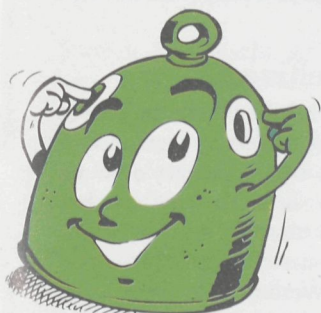

Dit pictogram vindt u op de meeste GB producten, vergezeld van milieu-informatie.

Maar indien u zelf vindt dat deze of gene verpakking nutteloos is, want hinderlijk of te vervuילend, neem dan gerust contact op met ons ! GB is immers betrokken bij het recyclageproces en probeert een preventiebeleid te voeren met betrekking tot het milieu. Telkens het product dit toelaat natuurlijk. Zo zouden bijvoorbeeld champignons of aardbeien snel beschadigd worden bij een losse verkoop...

GB Quality Service
Milieuafdeling
Olympiadenlaan 20 - 1140 Brussel
tel : 02/729 25 07 fax : 02/729 18 18
e-mail : griet.leynaert@gb.be

Het is tijd om na te denken over afval...

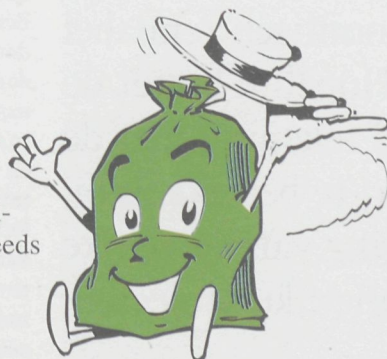

- Glasbollen

Er bevindt zich vast wel een glasbol bij u in de buurt. U kan er terecht met lege flessen of bokalen. Maak er gebruik van en vergeet niet dat het glas schoon moet zijn.

- De blauwe zakken

Worden verkocht bij GB en laten u toe deel te nemen aan de selectieve inzamelingen, georganiseerd door Fost Plus en de intercommunales. Reeds 73,88% van de Belgen kan hieraan meedoen. Deze "PMD-zakken" zijn bestemd voor Plastic flessen, Metalen verpakkingen (aluminium schaalte, stalen blik) of Drankkartons. Opgelet !!

Yoghurtpotjes, botervlootjes, plastic zakjes, organisch afval,... e.d. horen in de blauwe PMD-zak **niet** thuis!! Integendeel, dit restafval bemoeilijkt aanzienlijk de sortering, met verhoogde recyclagekosten tot gevolg.

- Batterijen

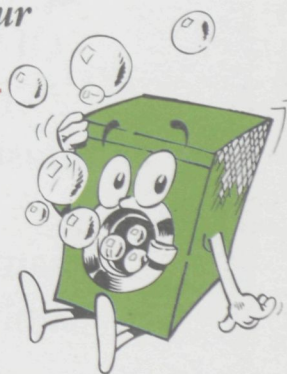
Vooraf niet weggooien ! Ze kunnen gerecycleerd worden. Lege batterijen verzamelt u best in een doos of bokaal of nog, in een specifiek Bebat-zakje dat u vervolgens kwijt kan aan het onthaal van uw GB. Ze worden ingezameld door BEBAT en daarna gerecycleerd.

"SCHONE" WAS BETEKEN OOK...

- De aanbevolen temperatuur niet overschrijden

Uit recent onderzoek is gebleken dat we de neiging hebben ons wasprogramma te warm in te stellen. Met een enorme energieverstopping tot gevolg ! Volg gerust de wasinstructies op de verpakking, de huidige waspoeders zijn doeltreffend genoeg op lage en middelhoge temperaturen.

- Juist doseren

Dezelfde opmerking als hierboven : uw wasgoed zal niet schoner worden indien u het volstouwt met wasmiddel. Integendeel, het zou wel eens sneller kunnen verslijten. Erger nog, het overtollig product wordt meteen geloosd in onze rivieren ! U kan ook opteren voor een geconcentreerd waspoeder.

- De trommel goed vullen

Of op de ecotoets drukken indien uw machine is uitgerust met een spaarprogramma.

REKENHOF EN REKENKAMER ZEER
KRITISCH OVER WESTERSCHELDE-PROJECT

Het water is nooit diep genoeg

tekst: Bart Martens
foto's: Frans Geys

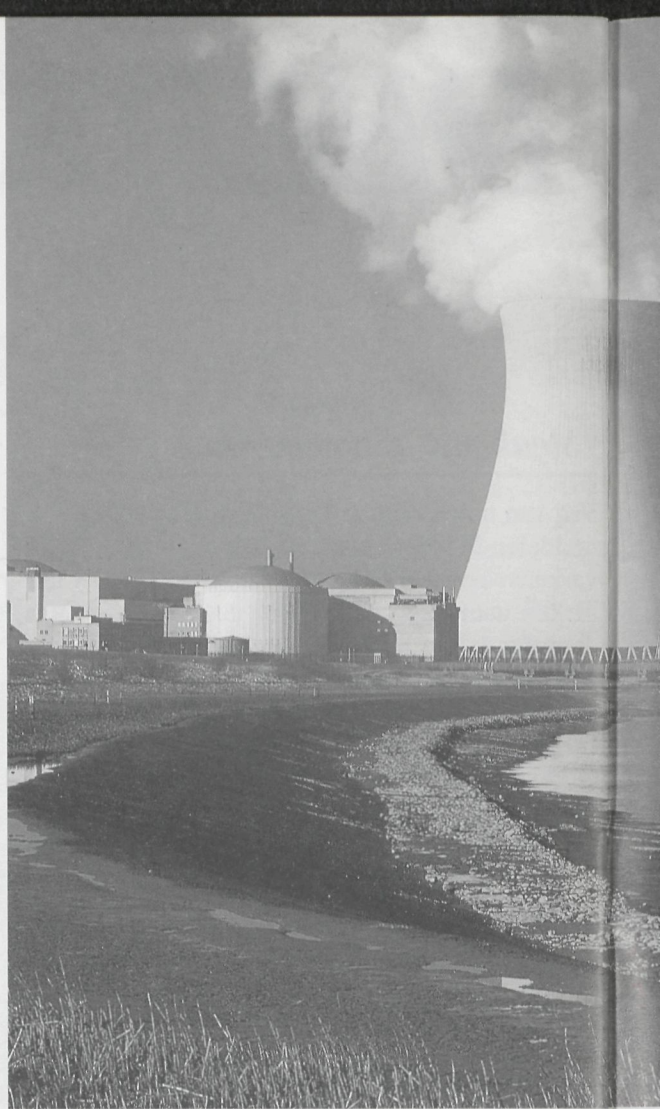
Begin januari werden in de Nederlandse Tweede Kamer de resultaten voorgesteld van een onderzoek dat de Nederlandse Algemene Rekenkamer en het Belgisch Rekenhof samen uitvoerden naar de besluitvorming rond de lopende uitdieping van de Westerschelde. De beide rekenkamers toonden zich zeer kritisch over het project en uitten dezelfde bezwaren dan diegene die jaren geleden door de milieubeweging werden naar voor gebracht: nut en noodzaak van het project, de juiste kosten en baten ervan en de gevolgen voor het milieu waren op voorhand niet duidelijk onderzocht en gekend. Of het uitgebrachte rapport een einde maakt aan het eenheidsdenken dat stelt dat grootschalige infrastructuurwerken sowieso economisch rendabel zijn, is nog maar de vraag. Hopelijk houdt de Vlaamse overheid in toekomst wel rekening met de aanbeveling het parlement (beter) te betrekken bij de voorbereiding en uitvoering van dergelijke omvangrijke projecten.

In november 1994 richtte de milieubeweging een schrijven aan de Vlaamse regering rond de voorgenomen uitdieping van de Westerschelde. De milieubeweging onthulde toen de resultaten van een steeds verborgen gehouden kosten-batenanalyse uit 1986 die na actualisatie uitwees dat de Schelde-uitdieping verlieslatend zou zijn. In de brief aan de Vlaamse regering stelde Bond Beter Leefmilieu, Natuurreservaten en WWF toen dat "De ecologische gevolgen van het verdiepingsprogramma, de enorme budgettaire implicaties en de zeer twijfelachtige economische baten van die

aard zijn dat het al dan niet uitvoeren van een verdieping slechts bespreekbaar kan zijn na een evaluatie van het project op basis van een grensoverschrijdende MER, een kosten-batenanalyse en een globale afweging van het project tegenover andere havenprojecten vanuit een havenoverschrijdende visie gebaseerd op complementariteit, afstemming en taakverdeling tussen de verschillende havens." De milieubeweging zag voor deze globale afweging van het project ten opzichte van andere havenprojecten een belangrijke rol weggelegd voor de Vlaamse Havencommissie, die echter niet om advies werd gevraagd rond het verdiepingsprogramma.

Rekenhof treedt stelling bij

Vijf jaar later wordt deze kritiek van de milieubeweging nagenoeg volledig onderschreven in een gezamenlijk rapport dat begin januari door de Nederlandse Algemene Rekenkamer en het Belgisch Rekenhof werd naar buiten gebracht. Beide financiële controle-instellingen stellen vast dat de verdieping van de Westerschelde veel duurder dreigt uit te vallen dan aanvankelijk werd aangenomen. De rekenkamers hekelen vooral de manier waarop het dossier werd voorbereid. "Nut en noodzaak van het verdiepingsproject zijn van tevoren onvoldoende onderzocht", aldus de Rekenkamer en het Rekenhof, die verder stellen dat "... de Vlaamse Havencommissie ten onrechte niet om advies (is) gevraagd." Beide controle-instellingen vinden het ook ongeoorloofd dat de actualisatie die Bond Beter Leefmilieu maakte van de kosten-batenanalyse door de Vlaamse administratie niet werd meegedeeld aan het Vlaams Parlement "... terwijl van overheidswege nooit opdracht gegeven is tot het opstellen van een kosten-batenanalyse, is een dergelijke analyse wel verricht in opdracht van de Antwerpse Gemeenschap voor de Haven (AGHA), in 1986. Volgens deze studie was de opbrengstratio positief. (...) Dit onderzoek uit 1986 was begin jaren negentig echter niet meer actueel (...). Na kritiek van milieuorganisaties werd de kosten-batenanalyse geactualiseerd. Hoewel deze studies bij de Vlaamse administratie bekend waren, werd de

geactualiseerde informatie niet meegedeeld aan het Vlaams Parlement."

Milieugevolgen onderschat

Beide rekenkamers vinden ook dat onze bewindvoerders al te licht over de milieugevolgen van het programma zijn overgegaan. "Bij de besluitvorming over het verdrag ontbrak het voorts aan een goed inzicht in de gevolgen voor het milieu", zo stellen de rekenkamers die ook problemen hebben met het feit dat geen rekening gehouden werd met de gevolgen van 'opstuwingseffecten' in de Schelde op Belgisch grondgebied.

Voor de ecologische gevolgen van de verdieping van de Westerschelde zijn de milieuorganisaties steeds zeer bezorgd geweest. De opeenvolgende uitdiepingen leiden tot een toenemende kanalisatie van de rivier. De vaargeul wordt vastgelegd en dynamiek van bewegende geulen en platen verdwijnt. De toename van de watersnelheid in de hoofdgeul leidt tot het afkalven van zeer waardevolle slikken en schorren in de buitenbochten van de rivier. De afname van de watersnelheid in de nevengeulen leidt tot een versnelde aanlanding en verzanding.

Ook over de manier waarop deze ecologische gevolgen worden beperkt of hersteld, zijn de rekenkamers niet te spreken. Het Natuurherstelplan Westerschelde voorziet voornamelijk in de realisatie van binnendijkse natuurprojecten die ecologisch niet vergelijkbaar zijn met de natuurwaarden die bij de uitdieping verloren gaan - slikken en schorren, ondiepe geulen en platen, ... Naar aanleiding van het ondermaats herstel van het verlies aan natuurwaarden loopt er nog steeds een onderzoek door de Europese Commissie.

Fouten uit het verleden herhaald

De milieubeweging betreurt vooral dat de Vlaamse overheid geen les trekt uit de fouten van het verleden. Nieuwe ingrijpende infrastructuurwerken zoals de heropening van de IJzeren Rijn, de derde Schelde-uitdieping en de havenuitbrei-

dingen op de Antwerpse Linkeroever worden als vanouds op dictaat van de Vlaamse regering doorgedrukt, zonder voorafgaande nut-noodzaakdiscussie, zonder de uitvoering van een onafhankelijke kosten-batenanalyse en zonder de uitwerking van een milieueffectenrapport.

Dat de Vlaamse regering in het algemeen - en minister Stevaert in het bijzonder - van geen nut-noodzaakdiscussie over een derde Schelde-uitdieping wil weten, blijkt onder meer uit het memorandum dat de Vlaamse regering recent aan de Nederlandse overheid overhandigde. Daarin wordt duidelijk gemaakt dat een nieuwe Schelde-uitdieping er hoe dan ook moet komen. De Lange Termijn Visie (LTV) op de ontwikkeling van het Schelde-estuarium - die in een samenwerkingsverband tussen Vlaanderen en Nederland zal worden uitgetekend - kan volgens de Vlaamse regering slechts invulling geven aan de 'ecologische randvoorwaarden' voor zo'n volgende verdieping. De milieubeweging vindt dat onaanvaardbaar en stelt dat ook de nut-noodzaakdiscussie in havenoverstijgend verband integraal onderdeel moet uitmaken van de procedure tot opmaak van de LTV.

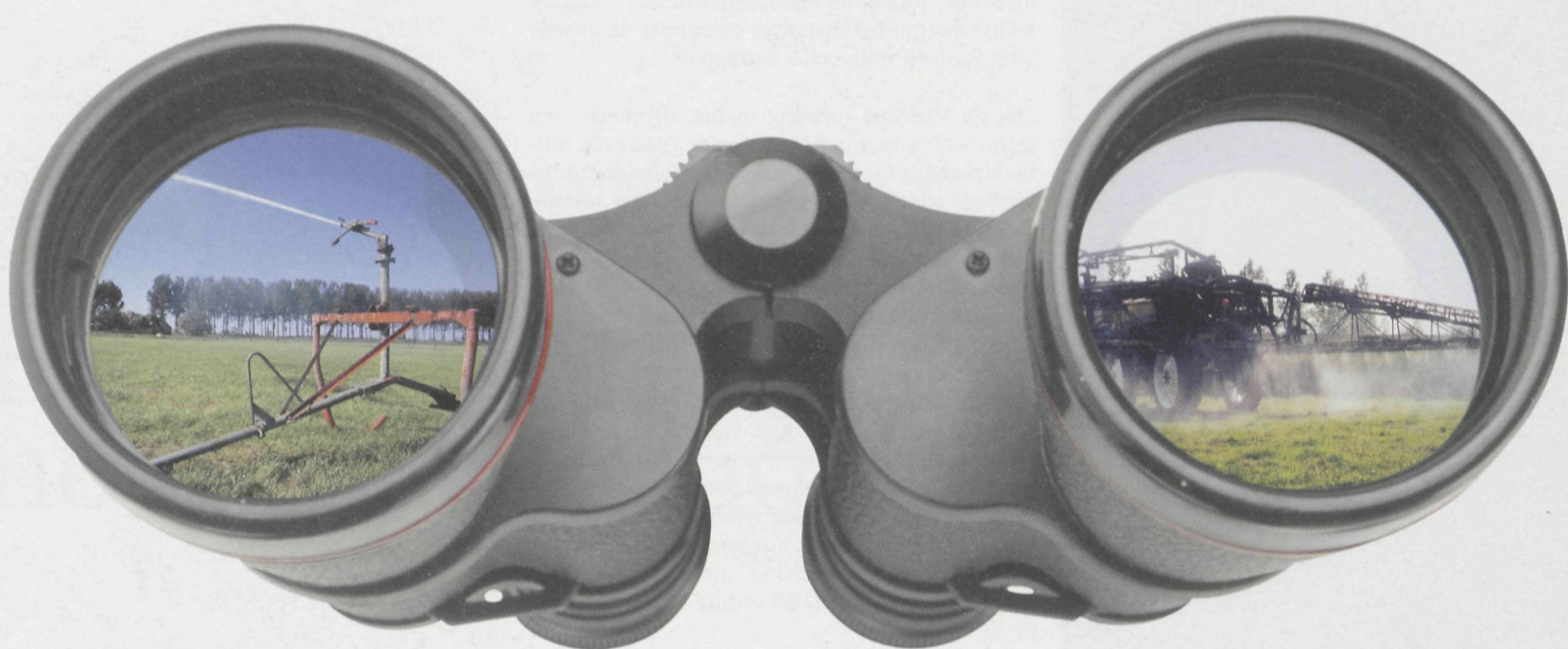
De versterking van de complementariteit tussen de verschillende havens moet daarbij als alternatief uitdrukkelijk onderzocht worden. De noodzaak voor een verdere uitdieping vermindert immers zienderogen door ontwikkelingen in kusthavens. De diepliggende nieuwste generaties containerschepen kunnen makkelijk zonder tijdverlies worden opgevangen door nieuwe containerterminals die hier gepland worden. Zo kan de containerterminal die in Vlissingen zal worden aangelegd door Zeeland Seaports - met de grootste Antwerpse containerbehandelaar Hessenatie als uitbater - gemakkelijk door de grootste klanten van deze onderneming worden aangelopen. Voor de grootste containerschepen blijft de opvaart naar Antwerpen hoe dan ook een tijdrovende onderneming, zelfs na een volgende uitdieping.

DE GEBRUIKER BETAALT(?)

De schaalvergroting binnen de containerscheepvaart blijft heel wat vragen oproepen. De enorm hoge exploitatiekosten van de nieuwste generaties containerschepen zorgt er niet alleen voor dat ze de sneller havens willen aanlopen en sneller willen behandeld worden. De nieuwe schepen doen ook nog maar één of enkele havens per continent aan. Vanuit die "mainports" moet dan een veel groter hinterland worden bediend, wat doorgaans over de weg gebeurt. De kosten van het extra achterlandverkeer worden voor een groot deel door de gemeenschap gedragen. De lusten van de verdiepingen - tijdswinst schepen - zijn dus voor de rederijen en het Havenbedrijf, de lasten - kosten verdieping en onderhoud, extra congestiekosten achterlandverkeer - voor de gemeenschap. Door de kosten voor maritieme toegangswegen volledig door het Vlaams gewest te laten dragen, ontstaat een diepgang die meer bagger- en congestiekosten oplevert dan tijdswinst opbrengt.

Zolang niet alle kosten voor een verdere verdieping aan de daarvan profiterende havengebruikers worden doorgerekend, zal voor het Havenbedrijf, de rederijen en de goederenbehandelaars de Schelde nooit diep genoeg kunnen zijn. Zij plukken immers de vruchten van verdere uitdiepingen, zonder ook maar voor één frank in de kosten te moeten bijdragen. Dat strookt niet met het beleid dat de Vlaamse regering in andere dossiers volgt (bijvoorbeeld de verlenging van de startbaan van Deurne) en met de beleidsintenties die de Europese Commissie zich heeft voorgenoemen. In haar "Groenboek Havens en Maritieme Infrastructuur" stelt de Commissie immers dat alle kosten van infrastructuurgebruik zullen moeten worden doorgerekend, waarbij er a priori geen reden is om de toegang vanuit zee anders te behandelen dan de overige haveninfrastructuur. Volgens de commissie geldt dat "in het bijzonder wanneer wordt voorzien in aanlooproutes die voor elke gebruiker openstaan, maar die gezien hun diepte in feite bestemd zijn voor een kleine, gemakkelijke te omschrijven groep van gebruikers".

Benieuwd of Stevaert bij de uitwerking van zijn subsidiebesluit op het nieuwe havendecreet de moed zal hebben om van het principe 'de gebruiker betaalt' werk te maken.

De Vlaamse Milieumaatschappij houdt het voor u in de gaten.

(zie pag. 4)

Landbouwer, industrieel of gewone burger, de Vlaamse Milieumaatschappij houdt het voor u in de gaten. Zowel de kwaliteit van water, lucht en leefmilieu als uw bijdrage eraan. In haar nieuwe tijdschrift "de verrekijker" komt elke 3 maand één milieuthema aan de beurt. In het eerste nummer spit zij de landbouw grondig uit.

De Vlaamse Milieumaatschappij is het 'argusoog van Vlaanderen'. Op basis van voortdurende metingen controleert zij de kwaliteit van water, lucht en leefmilieu. Daarbij legt zij de vinger op de wonde en duidt ze oorzaken en gevolgen van de vervuiling aan. Tegelijk bepaalt ze hoe het anders en beter kan.

Ook u wil er waarschijnlijk meer over weten. Over de relatie tussen de landbouw en onze leefomgeving. Of meer algemeen, over hoe ons milieu eraan toe is. Over wat eraan gedaan wordt en wat u er zelf kan aan doen.

Bel de Vlaamse Infolijn op 0800/3 02 01. En vraag de eerste "verrekijker" aan. Of beter nog, neem een abonnement. Dan ontvangt u ook alle volgende nummers. Gratis. Da's geen geld voor een beter milieu.